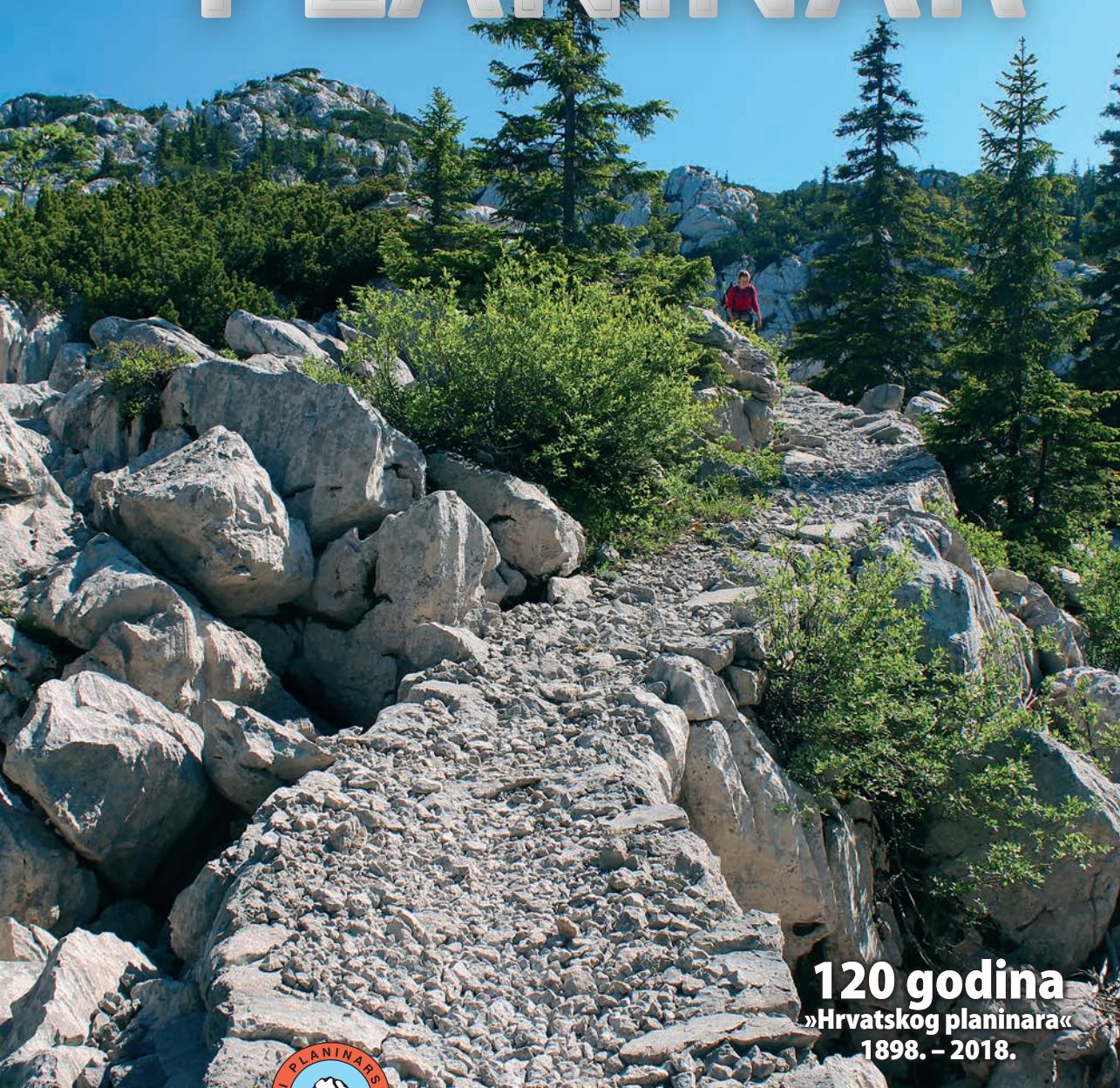

HRVATSKI PLANINAR

120 godina
»Hrvatskog planinara«
1898. – 2018.

ISSN 0354-0650

GODIŠTE 110

ČASOPIS HRVATSKOGA
PLANINARSKOG SAVEZA
izlazi od 1898. godine

6

LIPANJ
2018

HRVATSKI PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOGA PLANINARSKOG SAVEZA

»Hrvatski planinar« časopis je Hrvatskoga planinarskog saveza. Prvi je broj izšao 1. lipnja 1898. Od 1910. do 1913. tiskao se kao podlistak naziva »Planinarski list« u časopisu »Vijenac«. Od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. časopis nije izlazio, a od 1949. do 1991. godine izlazio je pod imenom »Naše planine«. Časopis izlazi u jedanaest brojeva godišnje (za srpanj i kolovoz kao dvobroj).

Nakladnik

Hrvatski
planinarski savez
Kozarčeva 22
10000 Zagreb
OIB 77156514497

Preplata i informacije

Ured Hrvatskoga
planinarskog saveza
tel. 01/48-23-624
tel./fax 01/48-24-142
e-mail: hps@hps.hr
<http://www.hps.hr>

Uredništvo

E-mail adresa
za zaprimanje članaka:
hrvatski.planinar@hps.hr

Tisk

VŽ2 graf d.o.o.
Velika Gorica

ISSN 0354-0650

Glavni i odgovorni urednik

Alan Caplar
Palмотићева 27, 10000 Zagreb
e-mail: caplar@hps.hr
tel.: 091/51-41-740

Urednički odbor

Darko Berljak
Vlado Božić
Goran Gabrić
Ivan Hapač
prof. dr. Darko Grundler
Faruk Islamović
Krunoslav Milas
Radovan Milčić
prof. dr. Željko Poljak
Robert Smolec
Damir Šantek
Klara Jasna Žagar

Lektura i korektura

Željko Poljak
Robert Smolec
Radovan Milčić
Goran Gabrić

Preplata

Godišnja preplata za Hrvatsku

iznosi **150 kuna**. Preplata se uplaćuje na žiro-račun Hrvatskoga planinarskog saveza HR4123600001101495742, pri čemu na uplatnici ili u obrascu za plaćanje putem interneta, u rubrici »Poziv na broj«, treba biti upisan Vaš preplatnički broj.

Godišnja preplata za inozemstvo iznosi 35 eura, a uplaćuje se na račun BIC ZABA-HR2X 25731-3253236, uz poziv na preplatnički broj.

Cijena pojedinačnog primjerka je 15 kuna (+ poštara).

Vaš preplatnički broj otisnut je uz Vašu adresu, koja je nalijepljena na omotnici za slanje časopisa. Nakon uplate i evidentiranja u HPS-u, na naljepnici možete vidjeti naznaku o obavljenoj uplati.

Kako se preplatiti

Zainteresirani za preplatu na časopis trebaju se telefonom, elektroničkom poštom ili pismom javiti u Ured Hrvatskoga planinarskog saveza (hps@hps.hr, 01/48-23-624, 01/48-24-142). Godišnja preplata se odnosi na kalendarsku godinu, pa novi preplatnik nakon uplate dobiva sve brojeve tiskane u tekućoj godini. Preplata se automatski produžuje na sljedeću godinu, do opoziva. S prvim se brojem u novoj godini preplatnicima fizičkim osobama šalje uplatnica za preplatu, a preplatnicima pravnim osobama računi.

Pretraživač i digitalni arhiv

Stari brojevi »Hrvatskog planinara« u PDF formatu te tržilica s bibliografijom časopisa dostupni su na internetskoj stranici časopisa te na DVD-u u izdanju HPS-a.

<http://www.hps.hr>

Suradnja u časopisu

Prilozi se mogu slati posredstvom elektroničke ili redovne pošte. Prednost imaju prilozi sa zanimljivim temama koji su popraćeni boljim izborom ilustracija. Slike se mogu slati u digitalnom formatu (elektroničkom poštom, na CD-u ili DVD-u, u originalnoj veličini (bez smanjivanja), ali ne unutar Word dokumenata). Uredništvo zadržava pravo kraćenja i uredničke obrade tekstova. Stavovi i mišljenja suradnika iznesena u časopisu nisu nužno stajališta Hrvatskoga planinarskog saveza i Uredničkog odbora.

264 Planine nas povezuju**274** 29. Skupština HPS-a**281** Kamene utvrde Dolomita**286** Nordijsko hodanje
zanimljivo i planinarima

Sadržaj

Članci

- 264** **Planine nas povezuju**
Alan Čaplar
- 274** **29. Skupština HPS-a**
Alan Čaplar
- 281** **Kamene utvrde Dolomita**
Damir Šantek
- 286** **Nordijsko hodanje
zanimljivo i planinarima**
Silvija Zoković
- 289** **Radim, a tamo sam**
Ivan Hapač
- 292** **Priče iz davnine 1930. – 1940.**
Darko Grundler

Rubrike

- 301** **Tko je što u hrvatskom
planinarstvu:** Milena Šneller,
najstarija aktivna planinarka – vodič
u Hrvatskoj
- 302** **Speleologija:** U Šibeniku
postavljena izložba „Istraživači
hrvatskog podzemlja“, Završila još
jedna izložba povodom 60 godina
rada KS HPS
- 303** **Nova izdaja:** Mirko Belavić:
Stoljeće senjskog planinarstva
- 304** **Vijesti:** Svečano obilježena 90.
obljetnica planinarstva u Koprivnici,
Visoke obljetnice planinarstva
u Karlovcu i 26. manifestacija
»Hodanjem k zdravlju 2018.«, Za
otvorene revitaliziranog MPP-a
organizirali i 1. Međimurski trail, Više
od 300 planinara u Brinju, 7. Festival
planinarstva u Omišu, »Oda proljeću«
na Omiškoj Dinari, Škola planinskog
skijanja na Platkutu
- 311** **Kalendar akcija**

Tema broja

Suradnja hrvatskih i
slovenskih planinara

Naslovnica

Premužičeva staza u
Rožanskim kovućama na
sjevernom Velebitu,
foto: Alan Čaplar

120 godina »Hrvatskog planinara« 1898. – 2018.

Prvi broj
Hrvatskog planinara
izašao je 1. lipnja 1898.

Planine nas povezuju

Suradnja koja je prerasla u otvoreno prijateljstvo

Alan Čaplar, Zagreb

Dobro je poznato da hrvatski planinari rado posjećuju slovenske alpske vrhunce, a jednako tako i slovenski planinari često dolaze u hrvatske planine te sudjeluju u planinarskim pohodima u Hrvatskoj. Slovenija i Hrvatska susjedne su zemlje. Tijekom povijesti bile su u raznim državnim odnosima, a danas su obje države članice Europske unije. Sloveniju obilježavaju prekrasne Istočne Alpe, s najveličanstvenijim od svih vrhunaca – Triglavom, a Hrvatsku moćno Dinarsko gorje, s golemlim lancem Velebita i najvišom gorom Dinarom. Geografska blizina oduvijek je upućivala ljude da se povezuju na svim poljima pa tako i u zanimanju za planinsku prirodu i odlazak u planine.

Dakako, planinarske veze hrvatskih i slovenskih planinara postoje već desetljećima, još otkako je 1874. neumorni istraživač slovenskih i hrvatskih planina Johannes Frischauf potaknuo osnivanje HPD-a. Od samih je početaka prije 125 godina slovenska planinarska organizacija (najprije SPD, a poslije PZS) njegovala veze s hrvatskim planinarama. Prijateljstva su se razvijala tijekom cijelog 20. stoljeća u nebrojenim zajedničkim pothvatima i susretima brojnih naraštaja planinara i alpinista,

a sve se to nastavlja još jače i danas. O hrvatsko-slovenskim planinarskim vezama i zajedničkim pothvatima već se mnogo puta pisalo u Hrvatskom planinaru i Planinskom vestniku, no u obilju događaja i podataka ponekad se izvida može izgubiti činjenica da je suradnja od 1991., kad su razdruživanjem Jugoslavije Planinska zveza Slovenije i Hrvatski planinarski savez dobili nove zadaće i uloge, znatno unaprijedena i podignuta na višu razinu.

U okolnostima proizašlima iz preobrazbe nekadašnjih republičkih u nacionalne planinarske saveze već je 1992. i 1993. iskorištena prilika da se na temeljima prijašnje suradnje dogovori i sklopi sporazum o reciprocitetu glede cijene noćenja u planinarskim kućama u Hrvatskoj i Sloveniji. Taj se sporazum na korist hrvatskih i slovenskih planinara koji pohode planine u susjedstvu uspješno primjenjuje već četvrt stoljeća (da, prošlo je već 25 godina!). Vrijedi naglasiti da tada sklopljen sporazum o reciprocitetu, kao i drugi dogovori PZS-a i HPS-a, nikad nisu dovedeni u pitanje, čak ni u trenutcima kada je Slovenija već bila članica Europske unije, a Hrvatska tek kandidat za članstvo, pa ni onda kad bi politički medudržavni

Susreti vodstava HPS-a i PZS-a u Zagrebu 2012. i Ljubljani 2013.

Uspon na Klek 2014. (Tone Jesenko, Brane Blažević, Darko Berljak, Bojan Rotovnik, Vladimir Novak, Vinko Prizmić, Alan Čaplar i Tomislav Čanić)

odnosi zahlađivali. Baš naprotiv, suradnja planinara, a napose vodstava PZS-a i HPS-a, uvjek je bila primjer kako se uz razgovor i dogovor mogu postići korisna, vrijedna i trajna ostvarenja. Kad je HPS 2009. primao državno odlikovanje – Povelju Republike Hrvatske, na prijemu koji je za izaslanstvo HPS-a priredio tadašnji hrvatski predsjednik Stjepan Mesić poveo se razgovor o tome da je suradnja među planinarama mnogo naprednija od političkih odnosa. Ni jednosatni razgovor nije bio dovoljan da dužnosnici HPS-a iznesu sve primjere i rezultate suradnje, a predsjednik je dao punu potporu razvoju tog planinarskog prijateljstva istaknuvši da bi to trebao biti primjer svima. Jednako su tako potporu planinarskom povezivanju uвijek davali i dužnosnici u Sloveniji. Na primjer, predsjednik Republike Slovenije Danilo Türk posebno je istaknuo primjerenu planinarsku suradnju na otvorenju Slovenskoga planinskog muzeja kada je od predstavnika HPS-a primio DVD s digitaliziranim građom Hrvatskog planinara.

Već je u prvim godinama samostalnosti PZS-a i HPS-a jako odjeknuo hrvatsko-slovenski ekspediciji uspjeh na Mount Everestu 1997. Podsjetimo, te je godine HPS organizirao zahtjevnu alpinističku ekspediciju pod vodstvom Darka Berljaka na najviši vrh svijeta. Ekspedicija

je okrunjena uspjehom kada je član te ekspedicije Franc Pepevnik 22. svibnja kao prvi Slovenac došao na vrh svijeta sa sjeverne strane (iz Tibeta), a dan poslije, 23. svibnja, Pavle Kozjak kao prvi i dosad jedini Slovenac bez uporabe kisika iz boca.

U to su se vrijeme nizali i uspjesi najprepoznatljivijeg alpinističkog dvojca na našim prostorima – Stipe Božića iz Hrvatske i Vikija Grošelja iz Slovenije. Njihovo prijateljstvo i ekspediciski partnerstvo izgrađeno na iskustvima mnogih uspona u Himalaji, na Antarktici i drugdje, traje sve do danas. Obilježavajući 40 godina prijateljstva, Grošelj i Božić održali su početkom ove godine zapažena multimedijiska predavanja u Ljubljani i Zagrebu.

Brojnost zajedničkih tema i želja da se veze dodatno unaprijede doveli su do inicijative da se od 2012. svake godine održavaju susreti vodstava PZS-a i HPS-a, i to naizmjence: jedne godine u Sloveniji, a sljedeće u Hrvatskoj, i tako redom. Prvi u nizu takvih susreta održan je 25. siječnja 2012. u Zagrebu, a slijedili su susreti 2013. u Ljubljani, 2014. u Ogulinu, 2015. na Lisci, 2016. u Paklenici, 2017. na Svišćakima i Snežniku te 2018. u Krasnu. Na tim sastancima predstavnici obaju saveza razmjenjuju iskustva o ustroju, radu komisija, upravljanju planinarskom infrastrukturom,

Susret u Ljubljani 2013.

zastupanju zajedničkih interesa u međunarodnim asocijacijama te potiču zajedničke akcije. Dakako, uvijek je to i prilika za osvrt na ostvarene zadatke koji su prije dogovoreni te na iskustva u pogledu članstva u međunarodnim asocijacijama, kao što su UIAA, IFSC, ISMF, ERA (Europski pješački putovi), BMU i EUMA. Redoviti zajednički

odlasci predstavnika PZS-a i HPS-a na skupštine UIAA-a i drugih međunarodnih saveza rezultirali su dogовором i sporazumom o uzajamnom zastupanju u tijelima UIAA-a i drugim asocijacijama u slučajevima kad na sastancima ne može sudjelovati predstavnik HPS-a ili PZS-a (u takvim slučajevima interes obaju saveza zastupa nazočni predstavnik HPS-a ili PZS-a).

Zajedničkim dogовором s prvoga takvog susreta dužnosnika PZS-a i HPS-a u Zagrebu 2012. oba su saveza istodobno pristupila u članstvo BMU-a, a od tada su ujedno bili domaćini godišnjih sastanaka BMU-a (Bavšica, Mljet) te inicijatori nekih njegovih akcija, kao što su instruktorski seminari i natjecanje u planinarskoj orientaciji, a u pripremi je zajednički planinarski vodič po planinama na prostoru nekadašnje Jugoslavije. S uskladenim stajalištima sudjelovalo se i u osnivanju Europskoga planinarskog saveza (EUMA-e), kojeg su oba saveza osnivači, s time da je done davni predsjednik PZS-a Bojan Rotovnik na osnivačkom sastanku u Münchenu 2017. izabran i za jednog od potpredsjednika EUMA-e. U brojnim

Na Velikom gradu na Mljetu 2014., kada je HPS bio domaćin skupštini Balkanske planinarske unije

aktivnostima na sastancima međunarodnih planinarskih asocijacija dva se saveza uspješno nadopunju i zastupaju uskladena stajališta.

Posebno je poglavljje suradnje uzajamno sudjelovanje na školama, tečajevima i kampovima. Na osnovi dogovora da će instruktori HPS-a i PZS-a unaprjeđivati svoje znanje i vještine sudjelovanjem u svojstvu promatrača i suradnika na tečajevima za ospozobljavanje stručnih kadrova u planinarstvu (za vodiče, markaciste, alpiniste, rad s djecom i mladima i slično) već je nekoliko desetaka članova PZS-a i HPS-a sudjelovalo na takvima akcijama. Razumljivo je da se planinarska iskustva najbolje stječu na samom terenu, u planinama, pa je takva razmjena dala odlične rezultate. Na primjer, svoja su iskustva s 12-dnevnom tečajem za vodiče PZS-a i instruktorskog seminara u Bavšici hrvatski instruktori primijenili na školovanje vodiča u Hrvatskoj, a slovenski instruktori Jože Klemen i Matjaž Šerkezi, kao mentori UIAA-a, pomogli su HPS-u u stjecanju akreditacije UIAA-a. Sudjelovanje triju planinarki iz HPS-a na tečaju za mladinske vodnike PZS-a imalo je za poslijedicu osnivanje Radne skupine za djecu i mlade u HPS-u te prenošenje slovenskih znanja i igara na susretima voditelja planinarskih skupina djece i

ALAN ČAPLAR

Posjet predstavnika PZS-a Stanici HGSS-a Ogulin 2014.

mladih na Omanovcu i na Platku. Maja Bišćan, Anita Kristian i Daniela Ćupić objavile su 2016. u Hrvatskom planinaru članak o iskustvima s tečajem za mladinske vodnike PZS-a. Slovenski vodič Matej Ogorevc sudjelovao je na nekoliko akcija vezanih uz planinarski rad s djecom i mladima u Hrvatskoj. Posebno je uspješno bilo iskustvo s Male planinarske škole na Alanu 2013., kada je četvero djece iz Slovenije uspostavilo bliske

Susret vodstava PZS-a i HPS-a na Lisci 2015.

MARINA ČUJEĆ

Hrvatski i slovenski planinari 12. 12. 2012. u 12 sati i 12 minuta na pograničnom vrhu Petelinjeku, visokom 1212 metara

Hrvatski i slovenski planinari na tečaju za planinske vodiče u Bavšici 2013.

veze s hrvatskom djecom, a njihovo dopisivanje i razmjena darova nastavili su se i nakon završetka škole i povratka s Velebita. Članovi Komisije za planinarske putove HPS-a Bernarda Huzjak i Boris Bjedov sudjelovali su početkom 2014. na markacijском tečaju PZS-a u Lepeni. Suradnja dviju komisija za planinarske putove ogleda se u unaprjeđenju obuke markacista i primjeni iskustava, pogotovo o načinima uređivanja tehnički zahtjevnih dionica

planinarskih putova. Zajedničkom akcijom, pod vodstvom Bojana Seligera, uređena je zahtjevna dionica planinarskog puta na Krupi.

Imajući u vidu da se prijateljstva najbrže i najsrdačnije razvijaju u planinama, dogovoreno je da se organiziraju i zajednički usponi na najviše vrhove obju država. Zamisao o istovremenom usponu članova HPS-a na Triglav i članova PZS-a na Dinaru realizirana je prvi put na hrvatski i

Sudionice hrvatsko-slovenskog alpinističkog logora u Austriji 2013.

Slovenski instruktor Matej Ogorevc na susretu voditelja planinarskih skupina djece i mladih na Omanovcu 2015.

slovenski dan državnosti 25. lipnja 2012. U toj su se akciji hrvatski planinari popeli na najviši vrh Slovenije, slovenski na najviši vrh Hrvatske, a treća, mješovita skupina, na vrh Učke, pri čemu je simbolički uspostavljena i telefonska veza među planinarima na tim trima vrhovima. Vodeći ljudi obaju saveza redovito su sudjelovali na središnjim godišnjim manifestacijama drugog saveza (danu slovenskih planinara i danima hrvatskih planinara) te na događajima u povodu obilježavanja velikih obljetnica: 120 i 125 godina planinarstva u Sloveniji te 140 godina planinarstva u Hrvatskoj. I sami su predsjednici, dopredsjednici i tajnici saveza poduzeli nekoliko zajedničkih izleta, npr. 2014. na Klek (1182 m), 2016. na Veliko Rujno i u Paklenicu na Velebitu, a 2017. na Snežnik (1796 m). Izravan povod za susret 2017. na Sviščakima bile su 110. obljetnica PD-a Snežnik iz Ilirske Bistrike i 15. obljetnica Planinarske skupine KD-a Bazovica iz Rijeke. Suradnja planinara iz Ilirske Bistrike i Rijeke odličan je primjer međunarodnog povezivanja i razvijanja prijateljskih odnosa s obje strane državne granice. Posebno je dojmljiv trenutak toga susreta bio kada su članovi Bazovice u okviru svečanog programa izveli nekoliko hrvatskih i slovenskih pjesama.

Na spomenutim sastancima vodstava PZS-a i HPS-a uvijek se razgovara i o iskustvima sa zakonskom regulativom vezanom uz gorsku službu spašavanja, planinarske putove i planinarske kuće, a posebna su tema svaki put i trasiranje i povezivanje planinarskih te europskih pješačkih putova

Članovi Komisije za planinarske puteve HPS-a Bernarda Huzjak i Boris Bjedov na tečaju za markaciste PZS-a 2014. u Lepeni

u Hrvatskoj i Sloveniji. Kad je u Istri otvorena dionica Europskoga pješačkog puta E-12, predstavnici PZS-a sudjelovali su u svečanosti otvorenja, a kad je nedugo zatim dovršena i dionica E-12 u Sloveniji, poduzet je zajednički izlet na kojem su izaslanstva PZS-a i HPS-a putem E-12 zajedno prešli granični prijelaz Plovanija te izlet završili na trasi nekadašnje željezničke pruge Parenzane i trasi Istarskoga planinarskog puta.

Otvorenje europskog pješačkog puta E-12 u Sloveniji i spajanje s dionicom puta E-12 u Istri otvorenom dvije godine ranije (granični prijelaz Sečovje – Plovanija)

Dužnosnici HPS-a i PZS-a u Nacionalnom parku Paklenica u ožujku 2016.

PZS i HPS u proteklih su se sedam godina kao partneri prijavili na nekoliko natječaja za financiranje iz EU fondova. Na tom se polju suradnje redovito razmjenjuju iskustva o okolnostima vezanima uz gradnju i obnovu planinarskih objekata u zaštićenim područjima i drugim temama. Suradnja na međunarodnim projektima i programima koji se financiraju sredstvima EU-a veoma je uspješna, a nastaviti će se i ubuduće jer će od provedbe stručnih susreta, tečajeva, seminara, radionica, izdavanja knjiga i drugih aktivnosti te ekološkog uredenja

planinarskih objekata (projekti »Penjanje za sve«, EcoHut), kao i daljnjih zajedničkih aktivnosti, koristi imati planinari iz obje zemalja, ali i šira društvena zajednica. U proteklih su godinu dana Hrvatska i Slovenija bile domaćini međunarodnih »Tjedana penjanja« u okviru projekta »Penjanje za sve« sufinanciranog sredstvima EU-a iz programa Erasmus+. Potporu susretu u Paklenici pružio je Nacionalni park Paklenica. Plod suradnje i sastanka održanog u Starigradu Paklenici 2016. jest i odluka o popustu na cijenu ulaznica za NP Paklenica za članove PZS-a.

Inicijativom PZS-a i HPS-a uspostavljena su 2013. zajednička prvenstva u lednom penjanju, koja se u obje zemlje boduju kao nacionalna prvenstva i vrlo su dobro primljena među penjačima iz obje zemalja. Prvenstvo je donijelo nova poznanstva i produbilo veze PZS-a i HPS-a te se iz godine u godinu povećava broj penjača natjecatelja. Kad su svoju zainteresiranost za sudjelovanje izrazili i penjači iz Srbije te iz Bosne i Hercegovine, oba su ga saveza (PZS i HPS) poduprila pa je prvenstvo tako preraslo bilateralne okvire i poprimilo širi regionalni karakter.

Radi poticanja međusobnog posjećivanja dogovoreno je da se razmijene prijedlozi atraktivnih izleta, s praktičnim podacima, imenima vodiča i drugih kontakt-osoba koje mogu pomoći u izvedbi takvih tura. Tako pripremljeni prijedlozi 10 atraktivnih dvodnevnih ili višednevnih izleta, s brojnim fotografijama (Čićarija, Učka,

Predsjednici HPS-a i PZS-a Hrvoje Kraljević i Bojan Rotovnik 2016. na putu od Velikog Rujna prema Veličkoj Paklenici

Gorski kotar, Velebit, otoci Cres, Lošinj, Vis i dr.), te praktični podaci korisni organizatorima izleta objavljeni su na webu PZS-a. Međusobno posjećivanje hrvatskih i slovenskih planina poticat će se i dalje, među ostalim i uspostavljanjem planinarske obilaznice »Vrhovi prijateljstva«, koja je predložena na jednom od susreta vodstava PZS-a i HPS-a. Vrlo se uspješnim pokazao i dogovor o prodaji slovenske planinarske literature, priručnika i zemljovida u Uredu HPS-a u Zagrebu i putem web-trgovine HPS-a te prodaja hrvatske planinarske literature u sjedištu PZS-a u Ljubljani i na webu PZS-a. Naime, u proteklih je desetak godina izdavačka djelatnost u oba saveza znatno unaprijedena, a istodobno je zapažen obostran porast interesa za nabavu planinarske literature iz susjedne države pa se razmjena literature prirodno nametnula kao područje u kojem savezi mogu neposredno pomoći svojem članstvu. U pogledu izdavaštva i promidžbe trajno se surađivalo i na prijevodu različitih tekstova. Na primjer, na slovenskim je planinarskim zemljovidima tumač

ALAN ČAPLAR

Susret na »visokoj« razini – članovi HPS-a i PZS-a 2017. na vrhu Snežnika (1796 m)

uvijek isписан višejezično, a za prijevod na hrvatski jezik pobrinuo se HPS. Slično tome, razmjenjivali su se podaci o planinarskim kućama za portal Mountain-huts.net, kojem se pristupa poveznicom

Nastup članova Planinarske sekcije KD-a Bazovica iz Rijeke na svečanosti PD-a Snežnik iz Ilirske Bistrice 2017. na Sviščakima

s naslovnice web-stranica HPS-a i PZS-a. Iskustva su se također razmjenjivala i na sastancima uredništava Planinskog vestnika i Hrvatskog planinara te razmjenom članaka za te časopise. Primjer te suradnje bio je dogovor da se krajem 2014. i početkom 2015. u oba časopisa objavi sažet povijesni pregled suradnje pod naslovom »Zajedno u planinama« te da se održi sastanak uredništava PV-a i HP-a u Ljubljani 2016.

Istini za volju, treba reći da ima i pitanja koja su pokrenuta, ali nažalost još nisu riješena. PZS je uoči pristupanja Hrvatske EU-u započeo raditi na uspostavi planinskih graničnih prijelaza kojima bi se na jednostavan način povezali planinari obiju država, prema modelu koji je uspostavljen na granicama s Italijom i Austrijom prilikom pristupanja Slovenije EU-u. Već pripremljen prijedlog graničnih prijelaza za planinare i režima za korištenje planinarskih staza na područjima uz državnu granicu zastao je zbog strogih šengenskih pravila, postavljanja bodljikave žice na granici tijekom migrantske krize, a i općenitog zastoja u rješavanju graničnih pitanja na političkoj razini. Planinarska partnerska inicijativa PZS-a i HPS-a te planinarama sasvim očita činjenica da su pogranične planine mesta susreta, a ne razdvajanja, nije nažalost bila dovoljna za postizanje odgovarajućega

Otvorenie izložbe Zajedno u planinama 2015. u Sevnici

pograničnog režima koji bi planinarama omogućio planinarenje preko pograničnih planina.

Hrvatski i slovenski planinari redovito idu zajedno u planine, najčešće sudjelujući na organiziranim planinarskim pohodima na koje se međusobno pozivaju. Neka su društva svoje veze potvrdila bratimljenjem i potpisivanjem sporazuma o suradnji. Na Vincekovu pohodu u Međimurju, koji organizira PD Bundek iz Murskog Središća, redovito sudjeluje i više od tisuću planinara iz Slovenije. Od akcija u planinama spomenimo da je Komisija za alpinizam PZS-a 2013. organizala ženski penjački alpinistički logor u Nacionalnom parku Gesäuse u Austriji, na kojem su uz sedam slovenskih alpinistica sudjelovale i dvije iz Hrvatske. Na ekspediciji u Kirgistan u ljeto 2014. sudjelovali su također i slovenski i hrvatski alpinisti. Na poziv PZS-a, u natjecanju u planinarskoj orientaciji 2016. na Pokljuki sudjelovala je hrvatska ekipa koju je vodio Stjepan Posavec. To su tek neki primjeri zajedničkih akcija jer kad bi se željelo nabrojiti sve što su članovi PZS-a i HPS-a zajedno poduzeli, mogao bi se ispuniti cijeli broj našeg časopisa. Takva će se suradnja i dalje obostrano podupirati. Naime, jasno je da suradnja ima pun smisao tek onda kada se odvija i razvija na svim razinama – ne samo među dužnosnicima PZS-a i HPS-a, nego i između srodnih stručnih komisija, uredništava planinarskih časopisa, hrvatskih županijskih planinarskih saveza i slovenskih međudruštvenih odbora (MDO), pograničnih planinarskih društava i među samim planinarama.

Imajući sve to u vidu, HPS je 2014. u povodu obilježavanja 140. obljetnice osnivanja Hrvatskoga

VESNA HOLJEVAC

Otvorenie izložbe Zajedno u planinama 2014. u Slovenskom planinskom muzeju u Mojstrani

planinarskog društva priredio u suradnji s PZS-om izložbu »Zajedno u planinama / Skupaj v gorah« koja prikazuje bogatu i raznorodnu suradnju hrvatskih i slovenskih planinara. Izložbu su prigodnim riječima otvorili ravnatelj Slovenskoga planinskog muzeja Miro Eržen te predsjednici PZS-a i HPS-a Bojan Rotovnik i Hrvoje Kraljević, naglašavajući da se izložbom predstavlja važan dio povijesti koji se odnosi na prijateljstvo, druženje i zajedničke akcije hrvatskih i slovenskih planinara. U svečanom su programu održane atraktivne videoprezentacije o hrvatskom i slovenskom planinarstvu, a zagrebački planinarski ansambl Go-re-mi oduševio je okupljene izvedbom nekoliko planinarskih pjesama na hrvatskom i slovenskom jeziku. Autori izložbe bili su Borislav Aleraj, Darko Berljak, Alan Čaplar i Vladimir Novak, a u prikupljanju i obradi grade sudjelovalo je još nekoliko desetaka planinara s obje strane granice. Izložba je nakon Mojstrane bila postavljena u još desetak gradova i mjesta u Sloveniji i Hrvatskoj i svugdje je izazvala veliko zanimanje.

Na posljednjem su susretu 16. i 17. ožujka 2018. dužnosnici PZS-a i HPS-a izrazili zadovoljstvo dosadašnjim sastancima: polučili su svoj cilj jer se postignuti dogovori primjenjuju i donose rezultate u raznim djelatnostima. Strukovna suradnja uspješno se ostvaruje uzajamnim sudjelovanjem u tečajevima, seminarima i drugim programima za mlade, vodiče, markaciste i alpiniste. Oba su saveza zajednički pristupila BMU-u te pokrenula i provela raznovrsne aktivnosti u

ALAN ČAPLAR

Predsjednik PZS-a Bojan Rotovnik i glavni tajnik HPS-a Darko Berljak 2014. na Kleku

toj regionalnoj asocijaciji. Hrvatsko-slovensko prvenstvo u lednom penjanju preraslo je bilateralne okvire i danas ima šire regionalno značenje. Primjerna je suradnja uredništava Planinskog vestnika i Hrvatskog planinara, koja se ostvaruje zajedničkim sastancima, razmjenom članaka i uredničkih iskustava. HPS i PZS zajednički su se, kao partneri, prijavili na nekoliko međunarodnih natječaja, a suradnja u provedbi projekta »Penjanje za sve« u okviru programa Erasmus+ osnažila je i tradicionalno dobre veze između hrvatskih i slovenskih penjača i alpinista. Surađivalo se i pri uspostavi europskih pješačkih putova u Istri. Savezi također uskladeno zastupaju svoja stajališta na sastancima i tijelima BMU-a, UIAA-a i IFSC-a, a kao osnivači sudjelovali su u pripremama i osnivanju Europskoga planinarskog saveza (EUMA-e). Uzajamna prodaja planinarske literature u uredima HPS-a i PZS-a te izložba »Zajedno u planinama«, koja je predstavljena na desetak lokacija u Hrvatskoj i Sloveniji, potaknula je češće uzajamne susrete u planinama. Uspješan odnos na svim tim poljima nikad nije došao u pitanje.

Kad se podvuče crta i zbroje postignuća hrvatsko-slovenske planinarske suradnje u proteklih nekoliko godina, može se zaključiti da je suradnja uvelike prerasla formalne okvire i postala pravo, iskreno i otvoreno prijateljstvo. Sve to svjedoči da planine ne razdvajaju nego povezuju ljudе, pogotovo one koji ih posjećuju otvorena srca.

ALAN ČAPLAR

Obilazak »Kuće Velebita« u Krasnu u ožujku 2018.

29. Skupština HPS-a

Zapisnik sjednice Skupštine održane u subotu 21. travnja 2018.

Prisutni predstavnici planinarskih udruga članica HPS-a: 83 (popis nazočnih, njihovi evidencijski listići i izvještaj Verifikacijske komisije u privitku su ovog zapisnika u pismohrani HPS-a)

1. Otvaranje Skupštine HPS-a

Temeljem Statuta Hrvatskog planinarskog saveza sazvao je predsjednik HPS-a prof. dr. **Hrvoje Kraljević** 29. Skupštinu HPS-a u subotu 21. travnja 2017. u 11 sati u hotelu Panorama u Zagrebu. Prema statutarnim odredbama poziv je s prijedlogom dnevnog reda objavljen na mrežnim stranicama HPS-a 30 dana prije, a svim udrugama članicama HPS-a poslana je 15 dana prije skupštine redovnom poštom brošura s izvješćima, nacrtnim pravilnika i drugim radnim materijalima. Sukladno Statutu HPS-a (članak 32., stavak 2.) Skupština je započela pola sata nakon zakazanog vremena.

Nakon intoniranja hrvatske himne, predsjednik HPS-a **Hrvoje Kraljević** pozdravlja prisutne i otvara sjednicu Skupštine te poziva da svi okupljeni minutom šutnje odaju počast planinarima preminalima u razdoblju od prošle skupštine. Uvodno pojašnjava razloge i način sazivanja redovne skupštine, način rada i zadaće zasjedanja toga najvišeg tijela Saveza te da će sukladno Poslovniku Skupštine HPS-a, predstavnici glasovati dizanjem listića plave boje koje su prije Skupštine primili prilikom predaje evidencijskih listića. Predsjednik HPS-a daje na glasovanje prijedlog dnevnog reda. Dnevni red usvaja se jednoglasno.

2. Izbor radnih tijela

Sukladno članku 30., stavak 2., sjednicom Skupštine predsjedava predsjednik HPS-a. Radi lakšeg rada **Hrvoje Kraljević** poziva da mu u vođenju sjednice za predsjedničkim stolom pomognu dopredsjednica HPS-a **Jadranka Čoklica** i glavni tajnik HPS-a **Darko Berljak**, a zatim iznosi ovaj prijedlog za sastav radnih tijela Skupštine:

- Verifikacijska komisija: **Siniša Atlja** (SPK Grip, Bjelovar), **Lana Glad** (PD Prelog, Prelog) i **Boris Buljan** (PD Svilaja, Sinj)

- Ovjerovitelji zapisnika: **Hrvoje Lovrenčić** (PK Sljeme) i **Robert Cvetković** (HPD Japetić, Samobor)
- Zapisničar: **Alan Čaplar** (SPV Zagreb)
Prijedlog sastava radnih tijela Skupštine prihvaćen je jednoglasno.

3. Verifikacija predstavnika u Skupštini

Za vrijeme rada Verifikacijske komisije u dvorani je prikazan video film »Penjanje za sve« snimljen u Nacionalnom parku Paklenica prigodom Tjedna planinarstva i penjanja 2017., održanog u sklopu projekta »Penjanje za sve«, sufinanciranog sredstvima Europske Unije putem programa »Erasmus+«.

Siniša Atlja u ime Verifikacijske komisije izvješćuje da na dan Skupštine HPS ima 342 udružene članice s pravom glasa. Skupštini je prema ovjerenim evidencijskim listićima pristupilo 83 predstavnika te ona u skladu s člankom 32., stavak 2. Statuta HPS-a može pravovaljano odlučivati. Za donošenje odluka potrebna je natpolovična većina od broja prisutnih predstavnika, odnosno najmanje 42 glasa.

Skupština jednoglasno prihvaca izvješće Verifikacijske komisije.

4. Programsко izvješće o radu HPS-a u 2017.

Podnosi ga predsjednik HPS-a prof. dr. **Hrvoje Kraljević**. Opširnije izvješće objavljeno je u radnim materijalima koje su primile sve planinarske udruge udružene u HPS te u časopisu »Hrvatski planinar« br. 1/2018. Kraljević posebno ističe da su programske zadaće uspješno izvršavane te naglašava kontinuiranu brigu za planinarske domove, kuće i skloništa, za školovanje i rad s djecom i mladima u HPS-u. U 2017. bilo je u HPS-u udruženo 345 udruga članica (293 osnovnih planinarskih udruga, 13 županijskih i gradskih planinarskih saveza, 13 stanica planinarskih vodiča te HGSS i njegovih 25 stanica te jedna pridružena članica). Zabilježen je i značajan porast broj članova (u 2017. izdano je 35.109

članskih markica), a najizrazitije je povećanje u kategoriji djece i mladih. Posebno vrijedi istaknuti rezultate rada s djecom i mladima kroz malu planinarsku školu te poticanje društava i klubova da sve češće organiziraju male planinarske škole i rad s djecom. U suradnji s pet planinarskih saveza susjednih zemalja provodi se projekt »Penjanje za sve«, sufinanciran iz sredstava EU-a u programu Erasmus+. Na Danima hrvatskih planinara na Mljetu i na Pohodu na Dinaru sudjelovalo je više od 2000 sudionika. U 13 komisija HPS-a izravno djeluje više od stotine članova, koji su izveli ukupno oko 300 akcija (škola, tečaja, pohoda, susreta, ekspedicija i dr.). Putem natječaja sufinancirana je obnova 14 planinarskih objekata u HPS-u. Održano je više od 40 škola s više od 1500 polaznika te je izdano 1193 diploma za opće planinarske škole i 252 diplome za specijalističke škole i tečajeve. U suradnji s Hrvatskom olimpijskom akademijom proveden je program osposobljavanja trenera u sportskom penjanju te je promovirano 24 trenera sportskog penjanja. Časopis »Hrvatski planinar« redovno izlazi, a ove godine obilježava 120. obljetnicu izlaženja. Aktivnim zalaganjem HPS-a u Zakonu o pružanju usluga ugrađen je stavak da se odredbe tog Zakona ne primjenjuju na putovanja koja za svoje članove bez svrhe stjecanja dobiti i u okviru svoje

osnovne djelatnosti organiziraju HPS i udruge članice HPS-a. Također odredbom pojednostavljen je organiziranje planinarskih izleta i tura u HPS-u te su izbjegnute brojne nejasnoće koje su bile prisutne u udruženjima članicama HPS-a oko primjene toga Zakona. HPS intenzivno surađuje s raznim ministarstvima i javnim ustanovama po pitanjima od interesa za planinarsku udrugu. Budući da je ostvaren niz vrijednih planinarskih postignuća u Hrvatskoj i inozemstvu, a financijsko je poslovanje bilo pozitivno, protekla godina može se ocijeniti vrlo uspješnom.

Predrag Livak (HPD Sokolovac, Požega) osvrće se na angažman Komisije za planinarske objekte oko pitanja legalizacije planinarskih objekata u zaštićenim planinskim područjima koje je protekle godine potaknuo HPD Sokolovac. Predsjednik Izvršnog odbora HPS-a **Vladimir Novak** dodatno pojašnjava aktivnosti koje su pokrenute prema ministarstvima zaštite okoliša i graditeljstva u cilju cijelovitog rješenja za legaliziranje ukupno 69 objekata u zaštićenim planinskim područjima. Navedene aktivnosti potaknute su zaključcima prošle sjednice Skupštine HPS-a u travnju 2017.

Nakon zaključenja rasprave **Hrvoje Kraljević** daje na glasovanje programsko izvješće za 2017. godinu te se ono jednoglasno usvaja.

5. Financijsko izvješće HPS-a za 2017. godinu

Glavni tajnik HPS-a **Darko Berljak** daje sažetak financijskog izvješća za 2017. godinu, koje su udruge članice HPS-a u pisanom obliku u nizu preglednih tablica i objašnjenja dobole u skupštinskim materijalima. U 2017. prihod HPS-a iznosio je ukupno 2.279.386,45 kuna, a rashod 2.279.909,55 kuna. U strukturi prihoda čine prihodi od članskog materijala 38%, transfer sredstava iz HOO-a 30%, pretplata na Hrvatski planinar 9%, prodaja stručne planinarske literature svojim članicama 14% te najamnina i usluge 8% prihoda. Putem sredstava raspoređenih za akcije komisija sva se sredstva primljena od članarine vraćaju članstvu. U protekloj godini za rad komisija utrošeno je 870.279,00 kuna. Među specifičnostima financijskog poslovanja HPS-a treba imati u vidu da HPS ima u svojem poslovanju sve postojeće stope PDV-a (0, 5, 13 i 25 %) te da zbog poslovanja s članskim markicama koje se šalju kao vrijednosne pošiljke HPS ima visoke troškove za poštarinu koji se ne mogu umanjiti. Knjigovodstvena obrada vrlo je složena,

o čemu svjedoči činjenica da je u prošloj godini knjigovodstveno obrađeno ukupno više od 7000 poslovnih događaja. Poseban problem predstavlja višemjesečno kašnjenje plaćanja naših članica preuzetog članskog materijala. Prihodi u protekloj godini bili su 12% viši od inicijalno planiranih, a 22% veći od prihoda u prethodnoj godini. Sva sredstva utrošena su namjenski, u skladu s programskim planom i odlukama nadležnih tijela HPS-a. Poslovanje HPS-a je dugoročno financijski stabilno i provodi se u skladu s financijskim planom, a financiranje svih akcija iz njegova plana rada bilo je potpuno pokriveno.

Anton Bikić (HPD Zagreb-Matica, Zagreb) pohvaljuje izvješće ali traži pojašnjenje o tome kako su nastali povećani rashodi u kontima 424 Troškovi osoba izvan radnog odnosa, 426 Utrošak materijala, energije i robe, 443 Rashodi banaka i provizije te 462 Otpisana potraživanja. **Darko Berljak** pojašnjava da se u kontu »Troškovi osoba izvan radnog odnosa« računovodstveno knjiže troškovi rada komisija, odnosno putni nalozi, usluge smještaja na tečajima i drugim akcijama HPS-a, troškovi rada profesionalnog trenera u

sportskom penjanju koje putem dozname HPS-u financira Hrvatski olimpijski odbor te sredstva utrošena za stručne poslove u projektu »Penjanje za sve«, koja su u iznosu od 80% sufinsancirana sredstvima Europske unije putem programa Erasmus+. Povećanje tih troškova proizlazi iz 22% većih prihoda, a ujedno je i rezultat povećanja angažmana komisija u provođenju svojih aktivnosti, čime su ujedno ostvarena i veća vlastita sredstva. U tom kontu prikazani su i troškovi sufinsanciranja školovanja trenera sportskog penjanja u Hrvatskoj olimpijskoj akademiji. Na kontu »Utrošak materijala energije i robe« knjižena su sredstva koja su namjenski utrošena za nabavku materijala za obnovu planinarskih objekata prema uvjetima natječaja za obnovu planinarskih objekata, sredstva za nabavu literature od drugih nakladnika i druge robe, pri čemu se znatan dio sredstava također vraća putem povećane prodaje literature i druge robe u Uredu HPS-a (npr. udžbenik Speleologija). Povećani troškovi prema bankama proizlaze iz tečajnih razlika tijekom protekle godine, a na koje se ne može utjecati (iznosi članarina u međunarodnim asocijacijama, projekt »Penjanje za sve« i raznovrsni drugi inozemni troškovi izraženi u stranim valutama). U finansijskom izvješću povećani troškovi za otpisana potraživanja nastali su otpisom nenaplativih dugovanja starijih od 10 godina koja su se računovodstveno prenosila iz godine u godinu, a koja se uglavnom odnose na planinarske udruge koje su se ugasile ili se njihova dugovanja zbog drugih razloga objektivno ne mogu naplatiti. O otpisu navedenih dugovanja je, u skladu sa svojim ovlastima, odluku donio Izvršni odbor HPS-a. **Anton Bikić** (HPD Zagreb-Matica, Zagreb) smatra da je odgovor mogao biti ažurniji i kvalitetniji te da stavke rashoda treba detaljnije specificirati u finansijskom izvješću. **Darko Berljak** dodatno pojašnjava da podneseno izvješće sadrži glavne stavke u skladu sa Zakonom o računovodstvu, Zakonom o finansijskom poslovanju i računovodstvu neprofitnih organizacija i finansijskom planu koji je usvojila Skupština HPS-a, a da je detaljnije obrazloženje moguće samo uz korištenje podataka iz bruto bilance koja ima više stotina stavaka. Sva sredstva su namjenski utrošena.

Nakon zaključenja rasprave **Hrvoje Kraljević** daje na glasovanje finansijsko izvješće za 2017. te se ono jednoglasno usvaja.

6. Izvješće Nadzornog odbora HPS-a

Izvješće je tiskano u brošuri kao radni materijal za Skupštinu, a u skraćenom obliku podnosi ga predsjednica Nadzornog odbora **Neda Turina**. Nadzorni odbor utvrdio je da je cijelokupni rad HPS-a bio u skladu sa Statutom, odlukama Skupštine i IO HPS-a te u skladu sa zakonima i propisima. Kontrolu poslovanja HPS-a u protekljoj godini provelo je i nezavisno tijelo (Gradski kontrolni ured Grada Zagreba) te u navedenom inspekcijskom postupku nije utvrđena nijedna nepravilnost u pitanjima koja su bila predmet njihova nadzora.

Izvješće Nadzornog odbora HPS-a usvojeno je jednoglasno.

7. Izvješće Suda časti HPS-a

Izvješće Suda časti tiskano je u brošuri kao radni materijal za Skupštinu. Sud časti nije zaprimio nijednu prijavu kršenja planinarske etike te nije bilo potrebe za provođenjem postupaka iz njegove nadležnosti. Izvješće je usvojeno jednoglasno.

8. Proračun po komisijama HPS-a za 2018. (preraspodjela u finansijskom planu za 2018.)

Predsjednik Izvršnog odbora HPS-a **Vladimir Novak** objašnjava način planiranja sredstava za komisije HPS-a koji je u skladu s finansijskim planom za 2018. donesenim na 28. Skupštini HPS-a. Planiranje sredstava temelji se na predloženim specifikacijama aktivnosti i detaljnim kalkulacijama troškova koje pripremaju sve komisije. Na temelju iskazanih prijedloga svih komisija,

Izvršni odbor HPS-a utvrdio je raspored sredstava razrađenog prema 69 predviđenih stavki, odnosno prema planiranim akcijama svake komisije. Proračunom za 2018. predviđeno je 560.000,00 kuna za rad komisija. Planirana sredstva troše se isključivo namjenski za aktivnosti koje provode komisije. Prijedlog preraspodjele sredstava u proračunu HPS-a za 2018. usvojen je jednoglasno.

9. Financijski plan HPS-a za 2019.

Glavni tajnik HPS-a **Darko Berljak** iznosi i obrazlaže prijedlog financijskog plana za 2019. Prijedlog plana napravljen je u skladu s Pravilnikom o sustavu financijskog planiranja i iskustvu u dosadašnjem poslovanju te je bio priložen radnim materijalima Skupštine. Ukupni prihodi i rashodi uravnoteženi su u iznosima od 2.325.000,00 kuna. Zbog povećanja isplaćenih iznosa šteta za slučajevе nesreća na planinarskim akcijama odnosno troškova skupne police osiguranja članova preko »Croatia osiguranja«, nakon 17 godina jedinstvene cijene članske markice bit će potrebno povećati iznose članarina za 2019., o čemu će na temelju cjelovite analize odlučiti Izvršni odbor HPS-a. Osiguranje se odnosi na slučaj planinarske nezgode u planini, uključujući i nezgode na putu od kuće do mjesta odakle se polazi na organizirani izlet te povratak. Članovi su osigurani za slučaj smrti u iznosu od 20.000 kuna te za slučaj invaliditeta u iznosu od 40.000 kuna, prema stupnju invaliditeta koji se ustanovi medicinskom dokumentacijom. U financijskom planu predviđene su programske aktivnosti Saveza

a također i pričuvna sredstva koja omogućuju izvršenje dodatnih zadaća prema iskazanim potrebama koje nije moguće prethodno planirati.

Antun Goldašić (HPD Vinica, Duga Resa) iznosi iskustvo organizacije Dana hrvatskih planinara i mišljenje da tu akciju treba podići na višu razinu, predvidjeti posebnu stavku u proračunu za potporu toj važnoj godišnjoj akciji Saveza te fiksna sredstva s kojima organizatori mogu izvjesno računati u pripremi te akcije. Predsjednik IO HPS-a **Vladimir Novak** i glavni tajnik HPS-a **Darko Berljak** objašnjavaju na koji način Savez sudjeluje u pripremi i provedbi Dana hrvatskih planinara. HPS uvijek podupire organizaciju Dana hrvatskih planinara putem finansijske podrške za nabavku materijala za topli obrok, troškove tiskanja plakata i promidžbe prema članstvu HPS-a te vodeći računa o dodatnim potrebama iskazanim u finansijskom planu domaćina. Dugogodišnje iskustvo u organizaciji tog događaja pokazuje da je u organizaciji Dana hrvatskih planinara potrebno maksimalno angažirati lokalnu zajednicu i sponzore te vlastite kadrove jer domaćinstvo tog događaja ne donosi samo korist planinarskoj udruži nego i lokalnoj zajednici, koja najbolje poznaje i kroz takav događaj prezentira i razvija svoje turističke i druge potencijale. Prepoznaje se potreba za donošenjem Poslovnika o organiziranju Dana hrvatskih planinara ili standardiziranog ugovora između HPS-a i domaćina, upravo radi jasnih zadaća i obaveza oko organiziranja tog najvažnijeg godišnjeg skupa hrvatskih planinara.

Financijski plan HPS-a za 2019. usvaja se s 82 glasa »za«, uz jedan suzdržani glas.

10. Donošenje pravilnika komisija i ostalih pravilnika HPS-a

Izvršni odbor HPS-a te stručne komisije za planinsko skijanje i sportsko penjanje uz suradnju Komisije za statutarnu, kadrovsku i normativnu djelatnost pripremili su za usvajanje tri pravilnika. To su Pravilnik Komisije za planinsko skijanje, Pravilnik o natjecanjima u sportskom penjanju u HPS-u te Pravilnik hrvatske sportsko-penjačke reprezentacije. Novi pravilnici predloženi su radi poticanja razvoja u tim djelatnostima te usklađivanja s natjecateljskim pravilima IFSC-a u sportskom penjanju. Prijedlozi pravilnika usklađeni su sa Statutom HPS-a te su objavljeni u brošuri

koja je svim udrugama članicama HPS-a upućena zajedno s pozivom na Skupštinu.

Sva tri pravilnika usvajaju su jednoglasno u obliku u kojem su predloženi Skupštini.

11. Pitanja i prijedlozi

Višeslav Turković (HPD Gojzerica, Požega) zahvaljuje na primanju novog društva u Požegi u članstvo HPS-a te poziva sve planinare na suradnju i na pohode u slavonsko gorje.

Mladen Klemenčić (HPD Gromovača, Otočac) iznosi osrvt na Pravilnik o sakupljanju nedrvenih šumskih proizvoda tvrtke Hrvatske šume. Predlaže da HPS kontaktira Hrvatske šume i zatraži pojašnjenja u vezi primjene toga pravilnika te da o tome informira udruge članice. Zalaže se da se od uprave Hrvatskih šuma zatraži unošenje odredbe koja bi omogućila članovima HPS-a jedinstvena prava za sakupljanje šumskih plodova na prostoru cijele države, nezavisno od podružnica Hrvatskih šuma odnosno lokalnih šumarija. Predsjednik HPS-a **Hrvoje Kraljević** zahvaljuje na iznesenim prijedlozima te najavljuje da će HPS kontaktirati Hrvatske šume i o tome izvijestiti članice HPS-a.

Predrag Livak (HPD Sokolovac, Požega) osvrće se na naplatu ulaznica u Parku prirode Papuk te predlaže da se predloži svim javnim ustanovama koja upravljaju nacionalnim parkovima i parkovima prirode model plaćanja godišnje ulaznice za određeni broj posjeta ili slično rješenje na trošak planinarskih udruga članica HPS-a koje bi omogućilo da članovi češće posjećuju te parkove. Smatra vrlo pohvalnim suradnju oko planinarske edukacije čuvara prirode u nacionalnim parkovima i parkovima prirode u čemu s Hrvatskom agencijom za okoliš i prirodu i javnim ustanovama za upravljanje zaštićenim područjima aktivno sudjeluju HPS i HGSS. Smatra da je potrebno angažmanom tijela i stručnih službi HPS-a zaštititi nazive planinarskih udruga i planinarskih manifestacija te postavlja pitanje o troškovima HGSS-a za osiguravanje manifestacija koje organiziraju planinarske udruge članice HPS-a. Glavni tajnik HPS-a i ujedno tajnik HGSS-a **Darko Berljak** informira članove o odredbama Zakona o HGSS-u koje zahtijevaju da organizator svake manifestacije koja sadrži sportske ili pustolovne aktivnosti, takvu manifestaciju prethodno najavi HGSS-u,

koji temeljem svoje procjene utvrđuje način osiguravanja svake pojedine manifestacije. U pravilu stanice HGSS-a troškove osiguravanja manifestacija udruga članica HPS-a ne naplaćuju, osim u iznimnim slučajevima kada je to nužno zbog organizacijskih razloga ili velikog broja spašavatelja koje je potrebno angažirati. Berljak iznosi iskustvo u pogledu popusta na cijene ulaznica u nacionalnim parkovima i parkovima prirode. HPS na ta pitanja redovito ukazuje nadležnim ministarstvu i javnim ustanovama koje upravljaju zaštićenim područjima, no iskustvo upućuje da se praktično najbolja rješenja postižu u izravnim kontaktima zainteresiranih osnovnih planinarskih udruga s upravama parkova na svojem području, jer se suradnja u pravilu ne sastoji samo oko pitanja cijene ulaznica, nego i brojnih drugih pitanja kao što su edukacija, uređenje planinarske infrastrukture, upravljanje planinarskim objektima i slično. U pogledu zaštite naziva udruga treba imati u vidu da Zakon o udrugama ograničava registriranje udruga istog naziva u istoj županiji, ali ne pruža osnovu za potpunu ekskluzivnost naziva udruga. Naziv manifestacije zainteresirane udruge mogu registrirati kao intelektualno vlasništvo, odnosno verbalni žig u skladu s odredbama Zakona o žigu.

Anton Bikić (HPD Zagreb-Matica, Zagreb) nezadovoljan je što se u izvješćima navodi broj izdanih članskih markica, a ne broj članova planinarske udruge te postavlja pitanje koliko ima planinarskih udruga i koliko članova planinarskih udruga u Republici Hrvatskoj. Smatra da su povoljne promjene u Zakonu o pružanju usluga u turizmu postignute zajedničkim naporom u kojima nije sudjelovao samo HPS nego i druge udruge u svojim kontaktima prema Ministarstvu turizma. Postavlja pitanje je li HPS intervenirao na Zakon o upravljanju državnom imovinom u pogledu pitanja upravljanja planinarskim objektima koji su u vlasništvu Republike Hrvatske. Također traži da IO HPS pomogne udrugama u vođenju evidencija, pohrane i raspolaganja podacima prema uputama za primjenu europske Direktive o zaštiti osobnih podataka (GDPR). **Hrvoje Kraljević** pojašnjava da se podaci o broju udruga u HPS-u i broju izdanih članskih markica odnose na stanje 31. prosinca 2017. kako je i navedeno u izvješću, dok u radu Skupštine sudjeluju udruge članice HPS-a prema aktualnom

popisu na dan održavanja Skupštine HPS-a. **Darko Berljak** dodatno pojašnjava kretanje broja članstva kroz godinu. Istiće da HPS nema nikakva saznanja o tome da su neke udruge članice mimo HPS-a kontaktirale s Ministarstvom turizma u doноšenju Zakona o pružanju usluga u turizmu te da je odredba o organiziranju putovanja za HPS i njegove članice isključivo rezultat neposrednog angažmana i sastanaka dužnosnika HPS-a i HGSS-a u Ministarstvu turizma. Bikić nije zadovoljan iznesenim odgovorima, smatra da je članstvo HPS-a trebalo biti detaljnije informirano o postupanju dužnosnika HPS-a u Ministarstvu turizma. **Vladimir Novak** osvrće se na primjenu Direktive o zaštiti osobnih podataka u planinarskim udružnjima, navodeći da se zakonske obaveze jednako odnose na sve udruge i organizacije te da su informacije o tome javno poznate i dostupne, a HPS može o vođenju specifičnih evidencija u planinarskoj udruzi dati dodatna pojašnjenja nakon što o praktičnoj primjeni navedene Direktive od nadležnih tijela pribavi informacije i upute. U pogledu planinarskih objekata Novak pojašnjava da većinu pravnih stvari mogu rješavati samo vlasnici i udruge koje upravljaju pojedinim objektima, odnosno da HPS ne može umjesto vlasnika i upravljača rješavati njihove odnose,

prikupljanje dokumentacije, postupke legalizacije za pojedine objekte i slično. HPS aktivno vodi brigu o objektima koji su vlasništvo HPS-a, surađuje s nadležnim institucijama o pitanjima legalizacije i upravljanja objekata koji se nalaze u zaštićenim područjima te u okviru svojih mogućnosti pomaže udružnjima koje upravljaju planinarskim objektima koji su u njihovom vlasništvu, u vlasništvu RH ili drugih pravnih osoba.

Tomislav Majnarić (HPD Petehovac, Delnice) posebno ističe važnost rada s mladima, iznosi svoja iskustva o tome i poziva na čim jači angažman u animiranju mladih za planinarstvo. **Hrvoje Kraljević** podsjeća da su u proteklom razdoblju u radu s djecom i mladima postignuti brojni rezultati, pogotovo u provedbi malih planinarskih škola i osnaživanju rada s voditeljima planinarskih skupina djece i mladih, što je i istaknuto u izvešću o radu HPS-a za prošlu godinu.

Budući da nije bilo više prijavljenih za raspravu po ovoj točki predsjednik HPS-a **Hrvoje Kraljević** zahvaljuje svim predstavnicima na sudjelovanju i zaključujući sjednicu Skupštine u 13:50 sati.

Zapisničar: **Alan Čaplar**

Ovjerovitelji zapisnika:

Hrvoje Lovrenčić, Robert Cvetković

Kamene utvrde Dolomita

Damir Šantek, Zagreb

Posjetite li Dolomite prvi ili trideset i prvi put, malo se toga mijenja. Oči se uvijek u čudu lijepe za brojne »zidine, dvorce, tornjeve, katedrale, orlova gnejezda, utvrde i bedeme« i njihove kameleonske boje koje ovisno o suncu, kiši i tipu stijene mogu biti narančaste, zlatne, sive, srebrne, bijele, smeđe, crne...

Dolomiti su 2009. uvršteni na popis UNESCO-ove zaštićene svjetske baštine, među ostalim i zbog svoje izvanredne ljepote. Njihovi su dramatični vertikalni vrhovi, sa svojim karakterističnim skulpturalnim oblicima, posebni u globalnim razmjerima. Naravno da u UNESCO-u nisu prvi primijetili nevjerljivu ljepotu tog predjela. Ljudi su im se divili od početaka civilizacije, premda vjerojatno nisu imali potrebu niti razlog penjati se u njihove visine dok su se borili da prežive u tom, prije početka ozbiljnog turizma, razmjerno siromašnom kraju.

I jedan od najznačajnijih arhitekata 20. stoljeća, Le Corbusier, koji je arhitekturi uporabom armiranog betona, stakla i željeza otvorio nova vrata naglo prekinuvši doticaj s tradicionalnim građevinskim formama, bez zadrške se divio arhitekturi Dolomita nazvavši njihove vrhunce »najupečatljivim građevinama svijeta«. I njegov rad i planine kojima se divio dijelovi su UNESCO-ove zaštićene svjetske baštine.

Taj se planinski lanac u talijanskim Alpama prostire na 141.903 hektara, a u njemu je 18 vrhova viših od 3000 metara. Ti su vrhovi zapravo bivši koraljni grebeni koji su izronili iz dubina drevnog mora Tetisa prije otprilike 30 milijuna godina kad se afrička kontinentalna ploča primakla euroazijskoj. Dolomiti, koji su dotad bili nazivani Blijedim stijenama, ime su dobili po francuskom znanstveniku Déodatu Gratetu de Dolomieu, koji je 1789. hodao tim krajem i izvodio kemijске pokuse sa

DAMIR ŠANTEK

Dolomiti di Brenta

Planinari na uskom dolomitskom grebenu

stijenama za koje je prvo smatrao da su građene od vapnenca. Tri je godine poslije novopronađeni mineral, kao i stijena koju on tvori, nazvan njemu u čast – dolomitom.

Dolomiti di Brenta dio su toga velikog čuda. Nalaze se u provinciji Trentino i jedini su dio Dolomita zapadno od rijeke Adige. U zemljopisnom smislu dugo nisu smatrani dijelom Dolomita, no geološki im potpuno pripadaju pa se sada često nazivaju zapadnim Dolomitima. Glavni vrhovi te skupine građeni su od tvrdoga, kompaktног dolomita, dok se rubni dijelovi sastoje od vapnenca ili dolomitnog vapnenca. Ta je razlika posebno važna za penjače koji na vrhovima središnjeg dijela imaju mnogo kompaktniju i pouzdaniju stijenu za penjanje od one na periferiji te planinske skupine.

Naš je plan bio u dva i pol dana napraviti krug, obići Cima Brentu, što feratama, što klasičnim planinarskim putovima, te upoznati ljepote tih prekrasnih stijena. Vremenska je prognoza bila prilično varljiva i donekle upozoravajuća, no, kao i obično, nadali smo se najboljem mogućem vremenu. Od Madonne di Campiglio uspinjemo se uskom cestom (plaća se cestarina) vozeći seiza

autobusa koji prometuju po strogo određenom voznom redu jer se inače ne bi mogli mimoći. Tako dolazimo do okretišta autobusa i parkirališta kod Rifugio Vallesinella (1513 m), doma koji stvarno ni po ničemu ne nalikuje na planinarski dom. Moderna zgrada obložena drvenom šindrom nudi okrjeput planinarima, ali i izletnicima i gostima koji se ovdje dolaze samo prošetati, udahnuti malo svežega planinskog zraka i uživati u Dolomitima iz daljine. Naš je današnji plan popeti se do Rifugio Tuckett e Sella stazom broj 317, na 2272 metra, koji se nalazi ispod stijene Castelletto inferiore visoke 2601 m. Put do Tucketta lijepo je građen, dobro označen i nemoguće je zalutati.

Putom prolazimo pored Rifugio Casinei (1862 m) gdje kratko zastajemo radi odmora. Građenom stazom kroz borovu šumu do tog se doma stiže za manje od sata lagana hoda. Dalje se do Tucketta uspinjemo uglavnom kamenom stazom, za što nam treba malo više od sat vremena. Oko nas se izmjenjuju sunce i oblaci, a okolni se vrhovi ovisno o brzini vjetra i količini

oblaka malo otvaraju pogledu pa opet nestaju iza gусте mase oblaka.

Tuckett je velik i udoban dom s odličnom hranom te dobrom krevetima s posteljinom. Ako u automat ubacite četiri eura, možete se i istuširati topлом vodom. Dom se opskrbљuje teretnom žičarom. S terase u domu puca prekrasan vidik prema višeslojnim »obrambenim zidinama« Cima Brente (3150 m), najviše točke toga dijela Dolomita.

Cijeli smo dan zapravo proveli u vožnji i tek smo poslijepodne imali priliku iskoristiti privilegiju da se uvučemo pred ulazne dvore dolomitiskih tvrđava. Bilo je hladno i nebo nije djelovalo prijateljski. Čim se spustio mrak, počela je kiša koja je padala cijelu noć. Ustali smo rano ujutro i sve je oko nas bilo mokro i mračno, no dobra je vijest bila da je kiša prestala. S vremenom se prognoza mijenjala, a najnovija je govorila da će poslijepodne sigurno kišiti, a možda i prije, ali i da će biti grmljavinskog nevremena. U planini to nikada nije dobro, a kad se penjete feratama može biti i kobno.

Krećemo stazom broj 303 pogleda uprtih u nebo, ali i pazimo gdje stajemo jer se po kamenoj podlozi slijevaju vodotoci od jučerašnje kiše. Voda doslovno curi sa svih strana. Dok se penjemo prema Bocca del Tuckettu s desne se strane naziru ostaci ledenjaka Brenta inferiore koji je praktički zatrpan kamenjem i blatom te prljav do neprepoznatljivosti. Na Bocca del Tuckettu stazom broj 305 započinje ferata Bocchette Alte. Očekuje nas mnogo uspona i spuštanja po vertikalama, što se uglavnom svaljava ljestvama. Toliko se ljestava ne može kupiti u Zagrebu u svim trgovackim centrima koji prodaju građevinski materijal zajedno. Kako nas je mnogo, mnogo previše, stalno čekamo jedni druge pa se put jako otegnuo, što zbog lošeg vremena dodatno otežava situaciju. Dok se penješ ili spuštaš usredotočen si na to što činiš, ali dok čekaš, gledaš u nebo i moliš se da izdrži još neko vrijeme bez kiše i grmljavine.

Vrijeme se tijekom dana stalno mijenjalo, katkad filmskom brzinom. Vjetar je puhao, pa prestao, sunce se povremeno nakratko pokazalo, pa se skrilo, jedino su nas oblaci u stopu

pratili cijeli dan. Vidljivost je katkad bila najviše dva metra, tako da smo pri penjanju ili spuštanju ponekad jedva vidjeli i svoje noge, a kamoli nešto više. Često se s početka ljestava nije video nijihov kraj, a duboke provalje ispod sebe samo smo naslućivali, dok smo prekrasne vidike zbog gustih oblaka većinom propustili. Ugodan osjećaj ne pobuduju ni mjestimične spomen-ploče postavljene u sjećanje na planinare koji su izgubili život na tim predivnim, ali i grubim stijenama.

S desne smo strane prošli Cima Brentu i popeli se na visinu od 3004 metra, a zatim se spustili feratom Detassis na ledenjak Brentei. Ondje smo preko sipara te loše i nečitko označene staze broj 396 na križanju skrenuli lijevo na stazu broj 323, koja nas je ubrzo dovela do Rifugio Alimonta (2580 m). Taj se dom također nalazi na kamenoj visoravni pod stijenom i jednako je odlično uređen i opremljen, no sve je skuplje, a hrana je lošija nego na Tuckettu.

Nakon dugog dana promrzao i umoran sjeo sam na klupu ispred doma kako bih skinuo gojzericice. I baš su tada preda mnom, prvo polako, pa onda sve brže i brže, gušće i gušće, počele padati

prve kapi koje su se pretvorile u jaku kišu i najavljeni grmljavinsko nevrijeme. Unatoč tome što smo bili spori i razvlačili se, nebo nas je pošteldjelo.

Ujutro nas konačno dočekuje lijepo vrijeme. Plan je vratiti se do križanja te krenuti na drugu stranu, na stazu 305B, popeti se feratom ispod Punte di Campiglio, gdje se izmjenjuju ferate i grube staze do ferate Sosat, s koje se treba spustiti do doma Tuckett i na kraju do parkirališta kod doma Vallesinella. Opet se putom svi veselimo klinovima, ljestvama i sajlama, sada već mnogo sigurniji da ćemo ih uspješno svladati. Na jednom je mjestu u stjeni usječen prolaz visok oko pola metra koji treba prepuzati ili se ispod njega nekako savijen odgugati. Uz brojno drugo alpsko cvijeće, svojom se ljepotom i posebnošću ističu mjestimice brojni runolisti. Najzanimljiviji dio svakako je jedna vertikala gdje su gazišta postavljena nekako ukoso. Taj nam se dio činio najzahtjevnijim i najzanimljivijim u ta dva dana. Često se penjemo i spuštamo kroz usjeke i klance za koje ponekad misliš da ih možeš preskočiti, ali se zapravo treba spustiti tridesetak metara s jedne strane, pa isto toliko popeti s druge, kako bi mogao nastaviti.

Nakon izlaska iz Sosata hodamo stazom kao patuljci pored velikih kamenih gromada koje kao da je netko razbacao nasumice pored staze kako bi ona krivudala između njih. Slijedi još nekoliko spustova feratama do klasične planinarske staze kojom silazimo do Tucketta.

Ondje se uz tople zrake planinskog sunca odmaramo uz bezbroj izletnika i gledamo kako se alpinisti penju uz okomitu stijenu Castelletto inferiore. U njoj je nekoliko dugih alpinističkih smjerova koji uglavnom zahtijevaju šest do sedam sati penjanja s naizmjeničnim vodstvom. Ti su smjerovi duži od 800 metara, klasičnih ocjena IV+ i V. Većini planinara takve su okomice nedosađnani san. Nakon dvodnevnih užitaka i napora, uz odličnu stretto kavu, bio je to samo filmski isječak što nam je duše dodatno napunio veseljem, ljepotom i radošću koje ne poznaju stalni posjetitelji trgovačkih centara. Za kraj je slijedila još lagodna, gotovo bi se moglo reći izletnička šetnja do Rifugio Vallesinella, gdje smo se sporo, što sporije presvlačili, kako bi nas kombi što kasnije izvukao iz toga planinskog raja.

Upon ljestvama
ugrađenim u stijenu

Nordijsko hodanje zanimljivo i planinarima

Silvija Zoković, Zagreb

Pozornost javnosti u posljednje vrijeme sve više privlači nova sportsko rekreativna aktivnost – nordijsko hodanje. Hodajući tom tehnikom služimo se naročito dizajniranim štapovima kako bismo u hodanje uključili i gornji dio tijela. Budući da planinari mnogo hodaju, mogu im biti korisna i zanimljiva osnovna saznanja o nordijskom hodanju.

Polovicom 80-ih godina 20. stoljeća u SAD-u je predstavljeno rekreativno hodanje uz aktivno odguravanje štapovima. Aktivnost je nazvana *Exerstride*, vježbanje koračanjem (od *exercise* – vježba i *stride* – korak), koja je preteča današnjega nordijskog hodanja (*Nordic Walking*). Već su tada neka znanstvena istraživanja pokazala da se radi o izvanrednoj, cijelovitoj tjelesnoj vježbi.

Finac Marko Kantaneva osmislio je 1997. aktivnost dostupnu većini ljudi na koju je kao skijaški trkač želio preslikati izvanredne učinke skijaškoga trčanja – veliku izdržljivost i mali rizik

od ozljeda. Bez snijega i skija, u svako godišnje doba, svatko tko je sposoban hodati može nordijskim hodanjem napredovati i povećavati izdržljivost, pokretljivost i snagu cijelog tijela. Kantaneva razrađuje tehniku do sadašnjeg oblika i uz znanstvenu potporu definira karakteristike štapova koji najviše pridonose učinkovitosti i ugodi pri hodanju. U Hrvatskoj se nordijsko hodanje počelo popularizirati prije nekoliko godina i premda vrlo malo ljudi redovito vježba, ta jednostavna i izvanredno korisna tjelesna aktivnost sve više privlači stare i mlade. Nordijskim se hodanjem podjednako bave sve dobne skupine.

Zašto je bolje od običnog hodanja

Kad u hodanje, kao osnovni oblik kretanja, uporabom štapova i specifične tehnike uključimo i gornji dio tijela, dobivamo izvanrednu, zdravstveno učinkovitu aktivnost kojom se možemo početi baviti u svakoj životnoj dobi i provoditi

je na svim podlogama, u prirodi i na asfaltu. Blagotvorno djeluje na sve organske sustave, a boravkom u prirodi, na svježem zraku, zaokružuje se njezin pozitivan učinak.

Posebnost je nordijskoga hodanja u snažnom odguravanju štapovima, uz produžen korak. Na taj način nordijsko hodanje uključuje ruke, ramena, prsa i leđa, u punom opsegu pokreta, naizmjениčno kontrahirajući, relaksirajući i istežući 90 % tjelesne muskulature. Velika mišićna masa uključena u rad znači i veći intenzitet, koji se manifestira povećanjem pulsa za 5 do 15 otkucaja u minuti u odnosu na hodanje istom brzinom bez štapova. Veći intenzitet znači i veće kondicijske, a time i zdravstvene učinke, što ne znači da se istovremeno i više umarate. Pri nordijskom je hodanju upravo suprotno – subjektivan je osjećaj naprezanja manji.

Aktivnim uključivanjem gornjeg dijela tijela u hodanje štapovi postaju produžene ruke. Oslanjanje na četiri točke – noge i ruke/štapove – rasterećuje donji dio tijela i do 30 %. Zglobovi koljena, kukova i lumbalnog dijela kralježnice znatno su manje opterećeni, što za mnoge znači povratak hodanju kao osnovnom obliku kretanja i tjelovježbe. Uz smanjenje bolova, polako se uspostavlja bolja funkcija zglobo-koštanog sustava i povećava se mišićna masa koja bi se gubila uslijed neaktivnosti. Gubitak mišićne mase sve se više znanstveno povezuje čak s većinom zdravstvenih i funkcionalnih tegoba u starijoj dobi. Prema našim iskustvima, nordijsko hodanje većina ljudi doživljava kao vrlo ugodnu tjelovježbu koja i u najstarijoj dobi može trajati u kontinuitetu od 50 minuta. Intenzitet i tehnika lako se prilagode mlađim osobama dobre kondicije i pokretljivosti, tako da one hodaju žustro, dugačkim korakom, uz snažno odguravanje rukama, dok oni slabije kondicije i pokretljivosti, naizgled skromnom izvedbom, kraćim i polaganijim korakom, postupno napreduju ka većoj brzini hoda, izdržljivosti i pokretljivosti.

Ravnoteža za prvi korak

Kod nas se često doživljava da se štapovi koriste kad se više ne može hodati bez poteškoća. Takva pogrešna pretpostavka otežava mnogim mlađim osobama i odraslima, a ne samo starijima i bolesnima, da upoznaju nordijsko hodanje i nauče pravilnu tehniku, koja tada postaje alat za doživotno unaprjeđivanje zdravlja i kondicije. Teško

pokretni ljudi koji još uvijek nekako hodaju mogu tim načinom hodati duže i lakše, zdravi i pokretni mogu učestalom hodanjem bez upala mišića postati izdržljiviji i snažniji, dok dobro utrenirani mogu specifičnim treningom značajno napredovati i pritom štititi koljena.

Bez obzira na to koliko godina imate možete započeti s nordijskim hodanjem. Tehnika hodanja sa štapovima jednostavna je i prirodna, no iskustvo je pokazalo da spontano prepoznavanje i provođenje pravilne tehnike s pomoću pisanih i videomaterijala većini ne uspijeva. Naime, u knjigama i na videosnimkama teško je proniknuti u bit tehnike i ostvariti zdravstveno-kondicijske učinke o kojima se toliko govorи. Zato oni koji pokušavaju samostalno naučiti nordijsko hodanje u tome najčešće ne uspijevaju te propuštaju čaroliju koju očekuju: lakše i ugodnije hodanje, uz brojne zdravstvene učinke. Nepravilno nordijsko hodanje izgleda kao da hodači nose štapove u šetnju umjesto da štapovi nose njih. Drugi je problem u tome što nordijsko hodanje nije još dovoljno standardizirano pa i pojedini instruktori poučavaju neprimjerenu tehniku. Većina zainteresiranih za nordijsko hodanje ipak ima specifične, manje ili veće zdravstvene poteškoće pa su individualizacija poučavanja i usmjeravanje hodača nužni za pozitivne učinke nove aktivnosti. Premda je naizgled jednostavno, za siguran ishod treba ozbiljno razmotriti sve aspekte.

Štapovi i tehnika nordijskog hodanja

Tek kad imamo specifične štapove možemo razgovarati o pravom nordijskom hodanju. Oni omogućuju pravilnu potporu u hodu ponajprije

preko narukvica na koje se oslanjaju šake. Drugi je uvjet da štapovi budu razmjerno lagani kako ih ne bismo morali cijelo vrijeme čvrsto držati, poput planinarskih štapova i štapova za trekking. Ruke i štapove pri specifičnom načinu rada uključujemo u hodanje ravnopravno s nogama, što omogućuje jednu od važnih dobrobiti – rasterećenje zglobova ispod ramenog pojasa (kralježnice, kukova, koljena i stopala) i do 30 %, što vodi lakšem, dužem i ugodnijem hodanju, napose ortopedskih bolesnika. Ako dosad niste vježbali pa vam ruke i mišići ramenog pojasa nisu osobito snažni, rasterećenje zglobova bit će manje, no redovitim provođenjem neprijetno postajete brži, a gornji dio tijela postaje snažniji. Ključno je u pravilnoj tehnici i odguravanje štapovima, što vodi boljoj propulziji, odnosno boljem svladavanju prostora. Specifična se tehnika primjenjuje i pri penjanju i spuštanju. Pri penjanju se znatno manje zapušemo nego bez štapova, dok se pri spuštanju primarno rasterećuju koljena.

Od nužne opreme potrebno je imati samo par specifično dizajniranih nordijskih štapova. Pri odabiru štapova najbolje je obratiti se iskusnoj osobi, instruktoru ili ih kupiti u specijaliziranoj trgovini. Često se događa da se izabere štap za planinarenje ili trekking koji za ovu aktivnost nije primjerен. Postoje dvije varijante štapova za nordijsko hodanje: teleskopski (podesive dužine) i fiksni. Fiksni su štapovi načelno udobniji za hodanje i trajniji, a teleskopski su preporučljivi uglavnom kada više ljudi različite visine želi rabiti iste štapove. Različiti materijali od kojih su štapovi izrađeni uvjetuju težinu, elastičnost i nakraju njihovu cijenu. Ergonomski dizajnirana ručka i narukvica omogućuju lakše i ugodnije hodanje. Na kraju štapa nalazi se šiljast metalni završetak koji

služi za hodanje po mekanom terenu: zemlji, pjesku, travi, snijegu, dok se za asfalt nataknje gumena capica. Ta nam gumena »cipelica« omogućava da aktivno živimo i učinkovito se krećemo i u gradskim uvjetima, jer upravo »gradskom« čovjeku nedostaje kretanja i aktivnosti. Hodanju sa štapovima u prirodi treba, naravno, dati prednost, no kad nemamo takvu mogućnost, hodati možemo i po gradskim, uvečer osvijetljenim ulicama.

Odgovarajuća dužina štapa odabire se tako da se pri hvatu ručke štapa podlaktica i nadlaktica nalaze pod pravim kutom (90 stupnjeva) ili malo većim (100 stupnjeva) za starije i slabije pokretne osobe.

Vrijedi ponoviti: kad jednom naučite pravilnu tehniku možete je primjenjivati kad god, gdje god i s kim god želite, samostalno ili u društvu. Mnogi svjedoče da se izlazeći na hodanje sa štapovima osjećaju kao da imaju partnera, kao da nisu sami, iako ne treba zanemariti povoljan psihičko-emotivni učinak druženja s osobama sličnih interesa u zajedničkom vježbanju. Nordijsko će hodanje pomoći starijima da očuvaju, a redovitim prakticiranjem i povećaju mišićnu masu te time postignu veću stabilnost pri kretanju; jačaju srce, pluća i krvožilje; očuvaju čvrstoću kostiju i pokretljivost zglobova; ubrzaju metabolizam i sagorijevanje masti te time preveniraju bolesti starije dobi. Oslanjanje na četiri točke pri hodanju pomaže boljem održavanju ravnoteže, a time i većoj pokretljivosti te mogućnosti samozbrinjavanja, presudnoj za kvalitetan život.

Oznake na stazi za nordijsko hodanje kod Ribnika

Radim, a tamo sam

Ivan Hapač, Sveta Nedelja

»Kad bih se mogao vratiti u mladost,
učinio bih opet sve iste greške, ali malo ranije.«

Već nas treći dan vuku za nos. Htjeli bismo malo promijeniti izgled dvorišta oko kuće, malo poravnati površinu i podići razinu prostora kako nas dosadne jesenje kiše ne bi svake godine nagradivale kaljužama. Već smo mnogo puta razgovarali i nekako nismo za stavljanje asfalta jer htjeli bismo da sve ostane prirodno. Dosta nam je asfalta svaki dan. Sve smo više željni prirode. I sinovi i ja, a mogu slobodno reći i unučad. I tako, nakon tri dana dogovaranja s mjesnim radnicima koji završavaju uređenje gradske ceste, jer oni baš danas nemaju kamion,

a sutra nemaju vremena, donesemo zaključak da bi trebalo dovesti »cakumpak«¹ pa pozvati »onog dogovorenog« bagerista da to malo raširi, kako ne bismo izgubili previše vremena i usput dobili »muskulfiber«.

Malo smo vremena izgubili dogovaraajući hoće li to biti »cakumpak« od 8 do 16 ili od 0 do 30. Prevagnulo je malo mojega životnog iskustva i dogovorili smo baš onakav kakav nam treba. Telefon: halo... halo.... i može sutra ujutro...

1 Sitni drobljeni kamen, tucanik (u kajkavskom žargonu)

Dogovorimo da gaistrese na sredinu dvorišta ispred kuće jer će tako bagerist lakše obaviti svoj dio posla. Jutro... kamion... 10 kubika »cakumpaka« i naravno – opet isto. Jedan dan bagerist umoran, drugi dan nije stigao i konačno treći dan: »Kaj me gnjavite, kaj si već niste našli nekoga?« Odmah padne prijedlog da sutradan sami zasučemo rukave i krenemo u akciju.

Predvečer toga dana proradile su tačke i lopate. Razbacujemo i razvozimo pa malo poravnavamo i brdo se pomalo smanjuje. Sjećam se dobro kako sam jednom skupljaо i koristio posljednje atome snage i želio da se brdo ispred mene smanji, kako bih prestao tjerati noge da naprave još jedan korak uzbrdo. No, nije tu počelo.

Već sam prilično dugo upućivao ljudena tajkrug kretanja iako s njime nisam imao osobnog iskustva. Barem ne s cijelim krugom. I kako to obično bude, jedan dan, ponesen svojom odlukom, krenem u pohod onomu još neviđenomu.

Lisac s Oštikom

Krenuo sam u ranim satima od Alana na Velebitu, priopćio svojim domaćinima planiran smjer kretanja i već sam za jedan sat, prošavši kroz Bukovu dragu i ispod golog podnožja Alančića, pa niz Oštik, bio pod velebnim stijenama Zelengrada.

Uvijek me oduševe i razgale te kamene gromade, a srce mi zatreperi još jače kad pogledam prema Babicama i Rožanskom vrhu. Ono malo što viri od vrha Lisca probudi u meni ponovnu želju da se nađem na njegovu vrhu i uživajući u vidiku nakratko tamo zadrijemam. Čarobno u mislima, a još ljepše kada sam gore...

Prolazim kraj stanova Strugâ, koji se već jedva naziru iz narasle šume. Uvijek se ondje sjetim svojih prijatelja s kojima sam tražio stazu i spuštao se na Dundović pode. Sjećam se da je puhalo bura. Kako misli samo lete... Nastavljam se postupno spuštati na zaravan okruženu stijenama, u Lađu. Uvijek na tom mjestu malo više promatram kuda hodam jer desetak kila vrganja ne nestaju lako iz sjećanja. I to očišćenih (!) vrganja na koje smo naletjeli prije petnaestak godina pri jednom povratku s Plančice. Kao i više puta nakon toga, ni ovaj put nije bilo nikakve gljive.

Polako se uspinjem preko Vujinačke grede, često se osvrćući prema Rožanskom vrhu, i ubrzano sam u Vujincu. Dugačka, zaraštena zaravan, ili možda duliba, koja u jednom svojem kutu ima dobro očuvan stari pastirski stani i »škar«, kamenu udubinu za skupljanje vode. Jedne godine kad sam bio tamo vlasnikovi su je sinovi čistili pa je voda pitka. Vujinac završava šumom crnog bora. Ondje počinje dugačak uspon koji završava u Vukušić dulibi, meni jednoj od najljepših livada u tom dijelu Velebita. Svaki put kad prolazim preko nje privuče me borova šuma u kojoj je trava visoka i meka kao sag. Oduševljava me i predivan vidik na Dundović pode i more. Hodam brzo jer od Plančice dalje ne znam što me očekuje pa želim imati vrijeme na svojoj strani. I po prilično zarašloj Miškulinskoj dulibi prolazim razmjerno brzo iako me trnovito grmlje često »vuče« za rukav. Ne propuštam pogledati ima li vode u nepresušnoj ruji na obodu dulibe. Veselim se jer vode ima, a to na Velebitu nije česta pojava. Divno je vidjeti vodu, jer dok ima vode ima i života.

Prolazak kroz šumu na Plančici prošao je uobičajeno i evo me na raskrižju ove moje Primorske staze od Alana do Babić Siće i staze po kojoj

ću sada krenuti uzbrdo. Staza polazi iz Velikih Brisnica prema Rossijevu skloništu. Oprezno prilazim križanju jer sam jednom nastavio stotnjak metara nizbrdo prema Velikim Brisnicama zato što nisam zapazio markaciju na velikom niskom kamenu. Ovaj sam put uočio to mjesto te nakon nekoliko trenutaka odmora i gutljaja vode krenuo polako prema Rossijevu skloništu.

Još mi je jedan dio puta bio poznat, no ubrzo sam došao u predio u kojem nikad prije nisam bio. Uvijek se pri prvom prolasku malo pozornije približavam cilju, a i uživam u još neviđenom. Polagano hodajući gledam oko sebe i naprijed, a katkad i iza sebe; vidim da malo planinara prolazi tom stazom jer – iako dobro markirana – nije baš ugažena. Vidi se da trava i drugo bilje pokušavaju oteti stazu i vratiti je prirodi. Često na svojim lutanjima nađem na takve staze Podgoraca, koje su zapuštene i zarasle jer ne služe više svojoj prvoj namjeni ili, bolje rečeno, ne služe više ničemu. Brzinu kretanja smanjuje i drveće palo preko staze, otežavajući hodanje i traženje sljedeće markacije, koja se izgubila iz vida zbog obilaženja prepreka. Na mnogim sam mjestima imao sreću: sve je puno raznih gljiva, jestivijih i onih manje jestivih.

Staza se spušta, umjesto da se penje, u predjele Cipala i mjesta zvanog Raskrižje. Tu su se vjerovatno križale stare staze. Pokušavam uočiti neku od njih, no nemam sreće, a ni vremena da ih malo podrobnije tražim, pa nastavljam. Staza se počinje uspinjati. To je vjerojatno uspon prema Skloništu, no nakon nekog vremena staza se ponovno postupno spušta. Prema svojem hodanju i umoru, koji pomalo osjećam, zaključujem da sam se već trebao prilično približiti Rossijevu skloništu i Premužićevoj stazi. No, nije bilo tako. Preda mnom je bio uspon prema rubu Varnjače (što sam poslije prepoznao na zemljovidu). Što je uspon duže trajao, češće sam zastajkivao da se previše ne oznojim, ali moram priznati i zato da osluhnem čuju li se možda ljudski glasovi; oko Skloništa zasigurno ima ljudi. To bi značilo da sam na kraju puta.

Vijugavost staze i uzbrdica uvjeravali su me da se zaista penjem prema vrhu. Još sam češće zastajkivao i pio vodu, odmarao napete mišiće i veselio se kraju puta, zapravo, kraju uspona, jer još sam se trebao vratiti do Alanu. Sa svakim sam korakom sve više osjećao zahvalnost Premužiću i

IVAN HAPČ

Lisac s Rožanskog vrha

njegovoj stazi. No, još dugo nisam osjetio radost postignutoga jer nikako nisam uspijevao doseći njezinu visinu. Nitko od onih koji su prošli tim putem nije mi govorio o tom završnom usponu, ali primjetio sam kako su nakon povratka bili malo »ižmikani«. Uvijek sam mislio da su se precijenili jer se meni to ne može dogoditi. Aha, malo sutra! Shvatio sam da imam mišiće, i to prilično zorno, da ne kažem bolno, i nije me više zanimala priroda već samo kako ću do gore. Iskustvo me učilo da svim usponima kad-tad dolazi kraj.

Naravno da sam dosegnuo visinu Rossijevog skloništa i da sam nakon nekog vremena hodao »ravnom« Premužićevom stazom prema Alanu, ali i odmah odlučio da nikome više neću preporučiti da radi taj krug, barem ne u tom smjeru.

Dok sam se tako uspinjao, lopatanjem se deset kubika »cakumpaka« pretvorilo u jednu hrpicu dostatnu za troje tačke. Dvorište smo u smiraju dana poravnali, kao što sam se u sumrak vratio na Alan. Možda mi je težina lopatanja skrenula misli na meni tada težak put od Plančice do Premužićeve staze, ali mogu sada reći da mi je podsvijest znalački skrenula misli na meni dragu planinu i provela me još jednom u mislima njezinim prostorima. Ne dam da me neki rad obeshrabi jer ima još mnogo putova u mojem sjećanju koji će pokriti i olakšati mi posao, jer i kad radim – tamo sam. U planini.

Priče iz davnine 1930.-1940.

2. dio

prof. dr. Darko Grundler, Zagreb

Časopis Hrvatski planinar kulturno je blago. Tko god sumnja u tu činjenicu neka proljeti nekoliko brojeva iz njegove 120-godišnje povijesti. Naći će mnoga blaga: znanstvena, povjesna, literarna, jezična, pjesnička, muzička, planinarska i još nebrojena druga. Srest će tu mnoga imena s kojima se Hrvatska dići. Izborom izvadaka iz većeg broja članaka pokušamo vam dočarati planinarsku povijest, točnije, dočarati duh koji je vladao među planinarima u to doba.

Tomislavac

Planinarski dom na Medvednici dobio je telefonsku vezu:

Veću investiciju od oko 40.000 dinara iziskivalo je uvedenje telefona u »Tomislavov dom« na Medvednici, pa je i to početkom ove godine privredno kraju, što znatno olakšava saobraćaj s opskrbnikom, a služi i gostima na uporabu. Društvo je s obzirom na meteorološkustanicu pred domom dobilo dozvolu, da za svaki razgovor ubire po 1 dinar, pa će se tako ova skupa investicija i uzdržavanje pruge vremenom amortizirati.

[Glavna skupština Hrvatskog planinarskog društva, Hrvatski planinar, 1932, br. 8, str. 230]

Nakon razdoblja stagnacije dom na Medvednici ponovno je postao popularan:

»TOMISLAVOV DOM« NA SLJEMENU postao je opet omiljelo stjecište planinara i zimskih sportaša, osobito na nedjelje i blagdane, otkad je opskrbu i upravu kuće preuzeo iskusni gestioničar g. I. Gjukić, koji se brine za red i čistoću i nastoji, da goste što bolje zadovolji. Vraćaju se oni, koji su se bili odbili... Društvena je uprava nabavila izvrsna domaća vina, a opskrbnik skrbi za dobru i tečnu hranu, a sve to uz umjerene cijene, kako i doli kuje današnjim teškim prilikama. Na takove dane kuća je krcato puna gostiju, koji se broje na stotine, te mnogi, koji ne dobiju mjesta u blagovaonama, objeduju po hodnicima ili u posebnim sobama konačišta. U proljeće će morati društvo da dogradi novu veću blagovaonu, da donekle udovolji tolikoj

navali nedjeljnih posjetnika. Nedavno je popravljen krov, nabavljeno 40 novih toplih gunjeva, a ovih su dana zamjenjene stare željezne peći novim gline-nima, tako da će se sve spavaonice moći dobro i postojano grijati, čime se u zimsko doba omogućuje udoban dulji boravak u kući u vezi sa sunčanjem na čistom i svježem gorskom zraku. Društveni telefon u Tomislavovu Domu: 71-50.

[»Tomislavov dom« na Sljemu, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1932, br. 12, str. 381]

Velik udarac za planinare i Hrvatsko planinarsko društvo dogodio se u veljači 1934. godine:

Još je u nedjelju 4. o. mj. stajao ponosan i čvrst na svojem mjestu, a Božje je sunce obasjavalo pročelje njegovo. Trobojni znak Hapedea sa bijelim runolistom njegovim i posvetna ploča tisućgodišnjice oživješe na zrakama zimskoga sunca i veselo pozdravljahu svakoga, koji je pristupao hramu planinarske ljubavi. (...)

U pola devet navečer dne 5. veljače 1934. pao je taj spomenik žrtvom proždrljivog elementa – ognja. U času, kada se naši gorljivi i nesebični planinari skupljaju u svojim prostorijama, da povedu razgovor o dojmovima sa nedjeljne skijaške utakmice, pa da se dogovore što će i kako će naredne nedjelje, trznu se zvonce na stolu, javljajući poraznu vijest svim planinarima:

– Tomislavov Dom na Sljemu gor!

– Dodite, planinari, spasite ga!

I planinari pohitaše u mrak, u snijeg, na Sljeme. A ondje je ognjena neman proždirala nastojanja i muku planinara tolikih godina i nije dopuštala pristup onamu, gdje su pod ruševinama vapile tolike uspomene, toliki osjećaji, toliki izvori najljepšega planinarskoga shvaćanja, morala i vjere njihove.

[C., A., Tomislavov dom na Sljemu ne postoji više, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1934, br. 2, str. 86]

Prizemno u planinarskom domu, u sobi opskrbnika, spavao je jedan njegov prijatelj, a u toj je sobi izbio požar. Prijatelja opskrbnikovog gušio je dim, tako da se probudio. Ugledavši plamen provalio je vrata, te izletio na snijeg vičući: Vatra, vatra! – i

u košulji bacio se u snijeg, vjerojatno držeći da i sam gori. U pokrajnoj sobi tri planinarke i jedan planinar šnapslali su. Na prve riječi »Vatra«, izletili su i oni i videći čovjeka napolna gola, gdje se valja u snijegu, planinar je pokušao, da ga stigne, ali je ovaj počeo udarati planinara po glavi. Na viku »Vatra!«, poskakali su oni, koji su već u domu spavalii. Bile su to u glavnem ženske, djelomice rodbina opskrbnika, posluga, te jedna planinarka i jedan planinar. To je bio inspektor šuma i ruda g. Lazarević. Ova šaćica ljudi počela je prva da spasava što se spasiti dalo. U isti čas primjetio je i g. Petanjek iz svog doma vatru, pa je pohitio sa svojim ljudima u pomoć. Evo ovako je po prilici izgledala prva uzbuna na Sljemenu. (...)

Posluga je stvari u glavnom spasila, jedino mali Tonček (dječak od kojih 14 godina, koji je posluživao u Domu), koji je spasavao stvari drugih, nije mogao ništa svoga da spasi.

– Tonček, što ti je izgorjelo?

– Sve.

– A što je to bilo?

– Jedno odijelo, rublje i malo novaca.

Mali Tonček, koji je zaista na onoj studeni bježao, da bude pri ruci svakom, sažalio se svima, jer je ostao bez ičega. (...)

Šteta, učinjena požarom, je golema, jer nije spašeno apsolutno ništa osim par starih madraci. (...)

Kako je nastala vatrica to se nije moglo ustanoviti, a sada se i ne će moći. Tek stručnjaci misle, da je požar nastao po svoj prilici od iskre u dimnjaku, koja je zahvatila gredu, pa se odatle prenijela na lijevi dio, gdje je požar nastao, a zatim se vatrica prenijela na cijeli dom.

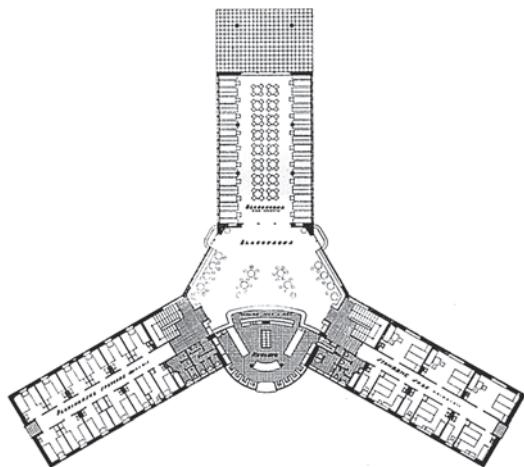
[Tomislavov dom na Sljemenu posve izgorio, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1934, br. 3, str. 133]

Tomislavov dom na Sljemenu bio je osiguran i uz pomoć gradskog poglavarstva moglo se započeti s izgradnjom novog doma. To, međutim, nije prošlo bez sporova u HPD-u:

U smislu § 6. t. 7. društvenih pravila kao i uporabnog ugovora i stečenog prava dosjelosti proglašuju se nevaljanima i ništetnima odluke Središnjeg upravnog odbora H. P. D. Središnjice o neovlaštenom odreknuću od dosadašnjeg mjesta za gradnju novog Tomislavova doma i o prihvatu posve neprikladnog novog mjesta u okolišu prve glavice iz Piramide prema Malom Sljemenu. (...)

Novi Tomislavov dom na Sljemenu pod krovom
(snimljeno 29. IX. 1935.)

Član Ilić zagovara gradnju doma na novome mjestu i obećaje, da će novi dom ustakliti besplatno kao što je ustaklio i dogradnju staroga doma, pa makar bivši upravni odbor nije našao za vrijedno, da se zahvali njemu i ostalim obrtnicima, koji su kod te dogradnje besplatno radili.

[Skupština središnjice HPD, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1934, br. 7-8, str. 261]

Ubrzano je, međutim, ustanovljeno da je novo mjesto »krasno« i prihvaćena je gradnja na novoj lokaciji:

Moramo se pomiriti sa činjenicom, da novi Tomislavov Dom ne može biti tiho planinarsko sklonište, kućica u skrivenom kutiću zaklonjene uvale, među jelama i uz žubor potoka, daleko od svijeta i njegovog grozničavog tempa. (...)

Zato je Radni Odbor H. P. D., kojem je povjereni briga za izgradnju novog Doma, nakon temeljitog proučavanja tog pitanja predložio Društvu, da se za novi Dom potraži novo mjesto, po mogućnosti sa što boljim vidikom, sa što širim horizontom.

I Društvo je odlučilo potražiti novo zemljište za gradnju Doma, a napustiti staro, koje je doduše bilo obavito tradicijom, sjećanjima na tolike sretne dane, ali nije imalo nikakve budućnosti, nikakve mogućnosti razvijati.

Radni Odbor ogledao se i našao novo mjesto na samom hrptu Medvednice, na prvoj glavici zapadno od piramide, na 1015 m visine. Govori se, da se ta glavica zove »Bliznica«, a udaljena je svega oko 250 m od glavnog vrha Medvednice, od »Sljemensa«.

Mjesto je krasno, divan vidik pruža se na sve strane, od sjeveroistoka preko zapada sve do skrajnjeg jugoistoka, preko 300° horizonta dozvoljava pogledu slobodno kretanje. Blizina piramide daje osjećaj boravka na samom glavnom vrhu. Tu će biti maksimum vidika, sunca i zraka, a »Tomislavov Dom na vrhu Medvednice« je krilatica velike važnosti za povoljan razvitak Doma. Nema više konkurenциje, nitko više ne može graditi tako blizu samome vrhu.

Novo zemljište dala je općina grada Zagreba Hrv. Plan. Društvu u zakup na 50 godina. (...)

U čitavoj zgradi uveden je vodovod, u sobama za trajni boravak topla i hladna voda. Blagovaone, kuhinja, ulazi i hodnici griju se centralno toplim zrakom, čime se ujedno obavlja i potrebna ventilacija. Sobe imadu obične glinene peći. Dom će dobivali električnu struju za rasvjetu i pogon

raznih motora iz vlastite hidrocentrale, koja će biti smještena na »Markovom Travniku«, na sjevernim padinama Medvednice. Voda za piće dobiva se iz vrela »Hladna voda«, koji izvire nedaleko prosjeke sjeverno od piramide na 674 m visine, a čini svome imenu svaku čast, jer imade prosječno 8,5° C.

[S., L., Gradnja Tomislavovog Doma na Medvednici, Hrvatski planinar, 1935, br. 4, str. 119]

Još iste godine proslavljen je i gliha:

Ono, u što mnogi još do nedavno nisu vjerovali, postalo je danas stvarnost: novi i velebni dom HPD-a na Medvednici nalazi se pod krovom. (...)

Trebalo je proboraviti samo nekoliko trenutaka na terasi i u spratovima novog Tomislavovog doma, pa da se osjete sve prednosti njegovog smještaja, sva ljepota brojnih razgleda, koji se otvaraju na sve strane, sva praktičnost u rasporedu njegovih prostorija. A to su uistinu osjetili i shvatili svi oni, koji u velikom broju dođe u nove prostorije doma dne 29. IX. o. g., da sa riječima oduševljenja, divljenja i veselja uveličaju svečanost »glihe«. Planinara, obojeg spola, odraslih i djece, bilo je puno, veselja i pjesme još i više.

[K., F., Proslava »glihe« novog Tomislavovog doma na Sljemenu, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1935, br. 11, str. 346]

Proslavom »glihe« nisu prestale poteškoće s gradnjom doma na Sljemenu. Nestalo je novca:

Ograničiti se na jednu skromnu zgradu i ne staviti sebi jedan dalji cilj, značilo bi sam sebe u razvoju zaustaviti, jer potreba da se dom potpuno dovrši, bit će nam i ostaje besprekidni podstrek za novo razvijanje naših energija. Mi smo, kao pravi planinari, postavili sebi cilj i treba najvećim žrtvama da savladamo poteškoće, da se svome cilju dovinemo. A taj cilj jeste Dom onakav, kako je zamišljen: udoban, topao, blagorodno zakloniše svakome, tko s nama osjeća i tko s nama radi – ali i spomenik i dokaz narodu i njegovom pokoljenju o našim visoko shvaćenim narodnim ciljevima! Utrošena je u Dom sva društvena imovina. Mi smo upućeni, da pozovemo našu najširu javnost, da pomogne našemu nastojanju i da svojom materijalnom pomoći unese i svoje ime u dnevnike našega mukotrpnoga, ali po svome cilju uzvišenoga nastojanja. (...)

Opće sabiranje apelira na svu našu javnost izvan društva i u društvu, da nas podupre što izdašnjim novčanim prinosima.

[Janeković, G., Za novi Tomislavov dom!, Prigodom sabirne akcije, Hrvatski planinar, 1936, br. 1, str. 7]

Novac za izgradnju Tomislavova doma prikuplja se i na zabavama:

Na pokladni utorak, dne 25. II. 1936. priredjena je godišnja zabava Hrv. plan. društva matice u Zagrebu. Usprkos toga, što su se taj dan održavale još 3 druge zabave većeg stila i više manjih, uspjela je »Vesela planinarska noć« iznad očekivanja. Dvorana Hrv. Sokola bila je već u 10 sati na večer dupkom puna, pa se i uz najbolju volju priredivača nije više moglo smjestiti nove goste. Osim lijepih večernjih toaleta opažen je naročito među ženskim posjetiocima veliki broj najrazličitijih maski, a što je glavno, i što je priredivačima osobito draga, bilo je vrlo mnogo planinara i planinarki, koji su na zabavu došli upravo onako, kao što idu na planine, samo naravno bez »gojzerica«. (...)

Time je zabava posve opravdala svoj naslov, a šaroliki »pokladni narod« proveo je noć u izvrsnom raspoloženju. (...)

U pokladnim zmijama i konfetima zabavljalo se do sitnih ura, a publika je zadovoljna ostavila ovu uspjelu priredbu ovogodišnje lude noći. Čisti prihod ove zabave utrošit će se za dovršenje Tomislavovog doma.

[V., Godišnja zabava Hrvatskog planinarskog društva, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1936, br. 4, str. 126]

Unatoč tome što Tomislavov dom nije dovršen, otvoren je za planinare. Šteta što se nisu ostvarili planovi o bazenu na Sljemenu:

Tako je rad tog odbora ograničen na to, da se Tomislavov dom sa raspoloživim sredstvima stavi pod krov i da mu se osigura provizorni pogon, električno svjetlo i voda. To je postignuto. Koncem prosinca 1935. otvoren je dom u režiji društva, članovi su proslavili staru i dočekali novu godinu pod svojim krovom, opskrbljeni hranom i pićem iz izvrsne kuhinje svog doma. (...)

Električna struja uvedena je u dom 21. prosinca 1935. Tog dana svečano je proslavljen u prisutnosti predstavnika gradske općine i munjare značajan dogadjaj, kada je prvi puta zasjalo električno svjetlo na Sljemenu. (...)

Mnogo se spominje izgradnja plivačkog bazena na maloj ravnici, oko stotinu metara zapadno od doma. Troškovi tog bazena nisu sadržani u predračunu od 900.000.– dinara, no kako tu akciju pokreću agilni društveni radnici, nadamo se, da će im uspjeti sakupiti potrebna sredstva i za tu svrhu, jer će bazen privući mnogo kupaca ljeti, a sklizača zimi. Oko bazena iskrčiti će se velika livada za sunčanje i razne igre; treba samo čekati, dok zato stignu dozvole od strane vlasti.

[Godišnja skupština HPD-a u Zagrebu, Hrvatski planinar, 1936, br. 7-8, str. 211]

Dana 7. studenoga 1937. Tomislavov dom konačno je posvećen i službeno otvoren:

Guste jesenje magle davale su Zagrebu tužno obilježje. Čitav je tjedan padala kiša i pretvarala puteve na Medvednici u blatne kaljuže. Ali dok je u nizinama i u subotu bilo sve u magli, dottle je na Sljemenu sunce obasjavalo naš novi Dom. (...)

Nakon službe Božje, koju je služio domaći župnik šestinski velečasni gospodin Dr. Dukić, pozdravio je predsjednik Dr. Ante Cividini sve prisutne, a prvom redu izaslanika Vođe, narodnog zastupnika g. Milutina Majera, zatim je poimenično zahvalio svima onima, koji su svojim doprinosima ili suradnjom pridonijeli izgradnji Doma. Naročito je srdačno pozdravio začasne članove našeg društva gg. Ivana Gojtana i Dra Radivoja Simonovića, koji su usprkos lošeg vremena i podmaklih godina došli, da sa svojim drugovima provedu u novom domu nezaboravne časove. (...)

Dok su se uzvanici sakupili u dvorani drugoga kata na svečani ručak, zabavljao se je »planinarski

narod» u svim donjim prostorijama, gdje je svirao planinarski jazz podružnice »Japetić« u Samoboru, koji je u potpunom broju došao na posvetu Doma i mnogo pridonio veselom raspoloženju. Na svečanom ručku izredali su se brojni govornici, a za red brinuo se je strogi stolovarnatelj Dr. Šuklje. Svoju je dužnost izvršio na opće zadovoljstvo, dok je zbor naših mandolinista i gitarista svojim sviranjem ispunio stanke između govora. (...)

Prošao je dan slave i naš novi Tomislavov Dom diže se ponosno pod glavnim vrhom Sljemena, naš novi Dom, koji će biti žarište hrvatskog planinarskog pokreta.

[Posveta Tomislavovog doma (7 studenog 1937), Hrvatski planinar, 1937, br. 12, str. 362]

Tomislavov dom konačno je sagrađen i otvoren, a sad ga još treba popuniti posjetiteljima:

U neposrednoj blizini Zagreba, niti jedan sat autovožnje, nalazi se najljepše ljetovalište Zagreba: glavni vrh Medvednice, naše Sljeme. Prošle godine dovršilo je Hrvatsko planinarsko društvo tik ispod piramide Sljemena, na visini od 1012 metara, lijepi planinarski dom, uređen savremenim komforom, u kojemu se može provadati dopust u prekrasnim šumama naše Medvednice. »TOMISLAVOV DOM« nalazi se svega deset časaka daleko od sadanje autobusne postaje, a put vodi kroz šumu lijepom hladovinom. Do doma vodi cesta, koja se sada dovršava, tako da već mogu automobili doći gotovo do samog doma. Za kratko će vrijeme biti između piramide i doma uređen prostor za parkiranje i okretanje automobila. Dom vodi Hrvatsko planinarsko društvo u vlastitoj režiji i s toga pruža uz umjerene cijene prvorazrednu opskrbu. Dom je

opskrbljen prvorazrednim domaćim i dalmatin-skim vinima kao i pivom iz zagrebačke pivovare. U »Tomislavovom Domu« riješen je idealno problem ljetovanja u divnoj prirodi, uz sav moderni komfor, koji se traži, a sve se to pruža srdačnim gostopriv- stvom hrvatskih planinara. Sve podatke daje poslov-nica Hrvatskog planinarskog društva u Zagrebu, Varšavska ulica 2a, telefon 6501.

[Posjetite naše Sljeme!, Hrvatski planinar, 1938, br. 7, str. 221]

Uz Tomislavov dom uređuje se i botanički vrt:

Rad u planinskom botaničkom vrtu nastavljen je i prošle godine življim tempom. Domaćanje planin-skog bilja, sijanje i presadišvanje obavlja se stalno, tako da u vrtu imamo već nekoliko stotina domaćeg planinskog bilja, koje najljepše uspijeva. Za uzgoj planinskog bilja na vapnenoj podlozi, izgrađene su vapnenačke stijene s točilima, krška kamenjara i.t.d. Veliki je dio vrta već posve uređen, tako da će se ovog ljeta moći pristupiti otvorenju vrta za javnost. Hrvatsko će planinarsko društvo tako imati jedan objekt, za kojega će članovi imati sigurno mnogo razumijevanja, kada upoznaju svu ljepotu našeg planinskog bilja. Obilje tog bilja, ljepota njegovih cvijetova pobudit će kod svakoga razumljivi interes, tako da će vrt imati uvijek lijep broj posjetilaca. Nadamo se, da će članovi shvatiti odgojnju važnost ovog vrta i da će ga svim sredstvima pomagati. Treba znati, da planinskog botaničkog vrta u ovome opsegu nema u mnogim susjednim zemljama. Dr. Kušan sa g. Lošnjigom nastoji, da planinski botanički vrt na vrhu Medvednice bude i u botaničkom pogledu na dostačnoj visini, o čemu će se prilikom otvorenja moći svi uvjeriti. Tada će se vidjeti, koliko je napora, volje i ljubavi uloženo u rad na njegovu uređenju.

[Godišnja skupština HPD-a u Zagrebu, Hrvatski planinar, 1939, br. 7-8, str. 233]

Botanički vrt svečano je i otvoren:

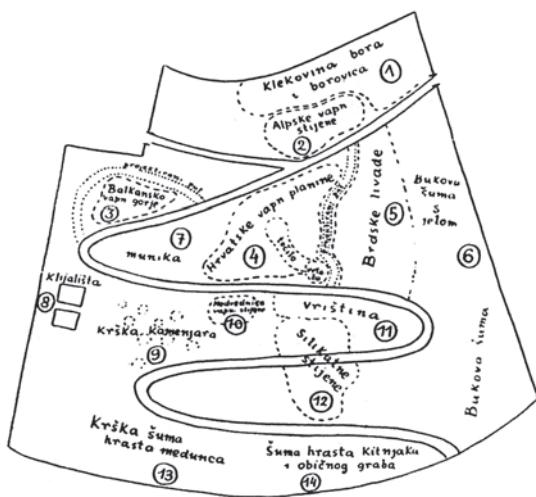
Dne 2. srpnja 1939. bilo je svečano otvore-nje vrta. Sa terase doma podpredsjednik dr Šuklje pozdravio je prisutne prigodnim govorom, u kojem naglašuje značenje upoznavanja planinske flore, i time je proglašio vrt otvorenim. Ovo djelo pozdravili su sveučilišni profesor Dr. Karlo Bošnjak, i u ime Hortikulturnog društva prof. Dr Pirnat. Potom je osnivač vrta dr Fran Kušan u kratko prikazao značaj samog vrta i upozorio na njegovo čuvanje. (...)

Samo onaj koji posjeti vrt vidjet će, koliko je truda, muke i ljubavi uloženo, pa možemo reći, da

SKICA PLANINSKOG BOTANIČKOG VRTA NA SLJEMENU

TERASA TOMISL DOMA

se pretvara u mali botanički perivoj. Za nadziranje vrta namješten je vrtlarski pomoćnik, koji ujedno nadzire i okolicu doma te kao pomoći radnik prima plaću ostalih radnika.

[Glavna godišnja skupština,
Hrvatski planinar, 1940, br. 5, str. 142]

Toponimi i nazivlje

Mnogi su se velebitski toponiimi zauvijek izgubili, a onima koji su ostali današnji planinari ne znaju porijekla:

Prema sjeveru se uzdiže glomazna Siljevača 1452 m, koja je dobila svoje ime po nekoj ljekovitoj travi zvanoj siljevini, a koja je u pretežnoj česti obrasla lijepom bjelogoričnom šumom. Na zapadu se ustrmio karakteristični Milkovića Krug 1342 m koji je dobio svoje ime po tome, što mu po prilici sredinom glavice polazi unaokolo kao neki debeli kameniti prsten koji je nastao od debelo uslojenog vapnenca tako, što je iznad i ispod toga sloja vapnenac jače rastrošen i otpran, a taj je dio ostao poput kakva obruča koji opasuje unaokolo cijeli brijeđ.

[Poljak, J., Šugarska duliba, Hrvatski planinar, 1931, br. 6, str. 144]

Sveti brdo, po svemu sudeći, dobilo je ime po hrvatskom prošteništu:

Ako se sabere sva do danas sačuvana tradicija, kako sam je gore naveo, i ako se pregledaju svi

kulturni ostatci, mislim, da u tomu imamo siguran empirijski i historijski putokaz o imenu: Sveti Brdo. Pod njim je stajalo glasovito hrvatsko proštenište Sv. Ivana Usika, dakle Krstitelja, koji je krstio vodom, a ova je preuzeta iz pretkršćanskog kulta; taj Sv. Ivan Krstitelj je historijski patronus Croatiae. (...)

Zadarska je »Liburnia« ranije uhvatila tradiciju, da se je na području Svetog Brda u historiji bila odlučna bitka između domaćih, dakle Hrvata, i zavojevača i da je neprijatelj suzbijen, a Sveti Brdo obranljeno. Zato da se je prozvalo »Osvetno Brdo«, od čega da je nastalo: Sveti Brdo. Ova se predaja poklapa s onom, koju sam ja zatekao: o borbama za posjed glasovitog narodnog svetišta, Sv. Ivana Usika pod Sv. Brdom.

[Krajač, I., Sveti Brdo, Hrvatski planinar, 1931, br. 1, str. 1]

Evo kako su u Rožanskim kukovima tornjevi dobili ime:

»Odaberite si vrh!«... – predloži mi Dr. Krajač. Pomislim na naš današnji zadatak, i da odbijem svaku pomisao, da možda držim, da poradi teška napredovanja po snijegu ne ćemo izvršiti nakanu do kraja, uperim prstom u najdalji i najzapadniji vrh grebena Crikvina...

»Dobro, od danas neka se zove Premužićev Toranj!« – protumači Dr. Krajač – »A sada potražimo drugi za Dra. Poljaka, pisca velebitskog »Vodiča«!...

S istog pogledala nad Puževom Dolinom padne nam pogled na bezimeni impozantni čunj povrh jezovitog ždrijela jame Varnjače između prve Varnjačine glavice i tvrđavnih vrata u grebenu do nje.

»Poljakov Toranj!«... – okrsti Dr. Krajač, a ja i Toma kliknusmo skinuvši kape triput zaslужnom i neumornom istraživaču Velebita!

[Premužić, A., Crikvine, Hrvatski planinar, 1931, br. 12, str. 321]

Još se i danas vode rasprave o tome što znači riječ gora, a što planina. Evo što je o tome pisao Krajač tridesetih godina prošlog stoljeća:

Planina je prvotno a i danas: gorska livada, travna čistina, gdje blago pase. Tako se zove i u našem novom katastru. (...)

Tako i na Velebitu ime: plan (Jadičeva), plana znači zelenu čistinu na briježu, na gori; slično: proplanak. Prema tome, kada se imenom planina krsti gorje, to je imenovanje pars pro toto. (...)

Ne ulazeći u detalje valja ovdje samo istaknuti da u prvotnom i čistom našem jeziku: sve, što je u terenu prirodno: gore, jest gora, a što je: dolje, jest dolina. Sve, što je gore u terenu, jest gorje, ali nije jedino planina, jer je planina samo čest gore. Sistematska skupina gora je gorje, a skup raznih gora su gore. To je temeljno ime, koje se analogijom dalje razvija: podgorje, prigorje, nadgorje, vrhgorje, zagora, zagorje i pogorje (pohorje), predgorje gorenjsko i t. d. Planina nema te sposobnosti da se tako gipko prilagodi prema samom terenu, pa i ne treba da ima, jer je ona samo dio gorske površi, a nije identična sa pojmom gore, koji je daleko veći i širi i dublji nego je pojam riječi planina. (...)

Ne može dakle da bude kao jedini i isključivi mjerodavan noviji naziv »planina« za najviše ispone tla, koji tih odlika nema, a nastao je čini se u krajevima, gdje se je izgubio intimni kontinuitet sa primarnim starim jezikom i njegovom struktrom. (...)

Jasno je da na tom ne može ništa promijeniti činjenica, ako »gora« na sebi nosi ili je nosila šumu, jer nema gore, koja nije bilo gdje nikada nikakove šumice imala, izuzevši onu nad vegetacionom zonom, pa ime gora ne isključuje šumu, pače ju po svom sadržaju uzima u širinu svog pojma...

Za ispravnost geografskog nazivlja ne mijenja ništa na stvari, ako narodna pjesma u nekim krajevima (n. pr. u Imotskom, v. Broz-Iveković, Rječnik), gdjegdje »gorom« zove i šumu (drvo), a prof. Cvijić na osnovu toga misli da se pod gora razumijevaju samo male uzvisine tla. (...)

Prema Zarathustrovu filozofskom dualističnom sustavu, koji je i danas primarna podloga naše narodne psihe, a po tom i strukture jezika, današnje naše gore nose prvočno i autentično gotovo isključivo muška imena ondje, gdje pravo staro ime jošte danas postoji; jer je ispon tla: muški, a dolina (udubina tla) je: ženska.

[Krajač, I., Planinarsko nazivlje, Hrvatski planinar, 1932, br. 7, str. 203]

Do danas se zadržao običaj paljenja uskrsnih krijesova – vuzelnica:

Vuzmice, vele im i »vuzelnice«, uskršnji su krijesovi, i mnogo im se raduju u nekim našim krajevima. (...)

A mi, kršćanski potomci svojih nekrštenih pređa, baštinali smo u amanet taj davnji običaj, te od najveće česti i ne znamo za njegovo iskonsko

značenje. Kršćanstvo je naime mnoge stare običaje zadržalo kao svoje; dalo im je samo slično ili novo ime i značenje, pa se tako i vuzmice na prvi pogled čine prave kršćanske vatre. Kako su ih naši praoci zvali, toga danas ne znamo. Može biti, da se ta tajna skriva u onom drugom imenu »vuzelnica«. Svjetli, naime, Sunčev bog bio je dosad kao svezan, »zavuzlan« (najjače pred Božić, kad je sunce gotovo posve nemoćno), pa mu je uspjelo da pokida okove, u koje su ga sapele zimske sile; on se je »odvuzlal«, i u slavu tih razriješenih i pokidanih uzlova, njemu, svijetlome i uzvisitome davaču svega dobra, naminjene su »vuzelnice«. Tako nas ove jerovačke vatre i svojim imenom živo sjećaju toga davnoga doba.

[Pinter, G., Vuzmice, Listak, Hrvatski planinar, 1934, br. 4, str. 160]

Zanimljivo je i neobično porijeklo imena Smeroviće u Samoborskom gorju:

Zamolili smo staricu da nam ispriča, što znade o tome. A ona otpočne: – Znate, negda nisu naša selska kola imala železne osi f kotači kak imaju danes, nek si je muž sam zdelal osi doma i na njih nasadil kotače. Ovakove drvene osi su zahtevale više mazanja, nek ove današne železne, kajti je suho drevo jako pilo mast, a ak par dan osi nisu bile mazane, onda su krulile da je se po jarkih zvonilo. Kad sam bila još mala fantica (djekočica), išla sem i ja gustokrat (češće) ze svojim čaćum v Sanobor kad je vozil drva na plac na prodaju, da mu popazim na blago. Po putu sem mu kola zavirala, a gda smu došli v Sanobor kupila sem v štacanu (dučanu) kaj je bilo triba za hižu. Kad smu došli v jarek di danes Dumić ima birtiju, stal je otec s koli i zgubil se je v živici. Za nami je išel naš sused. Već z dalkega čujemu, kak mu osi na koli jako kruliju (cvile), kak da bi mesar prasca klal. Kad je došel do naših kol, zapital me da gdi mi je čaća, a ja mu odgovorim da je tu v živici i da šmera išće. Dok se je sused zgubil v živici da i on poišče šmera, došel je moj čaća i donesel pune ruke pužev – golih i s kučicama. Onda je zvadil jen po jen kotač, koji je civil i krulil doli s koli, del je na os puža i kotač je pak nasadil na svoje mesto. Dok je on to delal već je došel i sused z živice i isto napravil na svoji koli. Za nami su došli i drugi s koli, i si su se zgubili v živice da iščeju puže. Znate, saki bi si bil prvo namazal osi već doma, ali doma mašće nismu imali. Vu bregu pri nas v suhoj šumi ni bilo pužov. Doli di je gusta fajhtna (vlažna)

živica vuz Slapnicu i Gradnju bilo ih je navek. Muž je po kojega fteknu (stavio) v glavinu od kotača, pak bar do Sanobora ni poslušal muziku. Kad smu došli v Sanobor i prodali drva, kupil je moj čača šmera (kolomaza), namazal osi i bil je mir par dan. Kad pak ni bilo šmera, mazalo se navek z puži. Od onda znam da su jen drugega muži pitali: gdi buš osi mazal? – navodno su si odgovarali – doli v Šmerovišću (tam gdi šmer raste i gdi ga išću).

[Horvat, L., Kako je nastao naziv »Šmerovišće«?, Hrvatski planinar, 1939, br. 4, str. 118]

Markiranje propisano zakonom

Danas bi ovakva odluka državnih vlasti obradovala planinarsku organizaciju:

Ministarstvo unutrašnjih poslova, odjeljenje javne bezbjednosti, uputilo je banskim upravama poseban raspis od 14. III. o. g. Pov. br. 7380. o potrebi označivanja putova (staza i prosjeka) radi lakše orientacije putnika i turista kod prolaza bez vodiča kroz velike komplekse šuma s pozivom, da takve putove dadu obilježiti oznakama ustaljenim od planinarskih društava u obliku crvenih krugova oštećenih bijelim krugovima. Na raskršćima treba postaviti putokaze sa oznakama: kuda vodi dotični put i koliko je pješaku potrebno, da dođe do izvjesnih točaka (mjesta). Te oznake treba izvršiti kako u državnim tako i u privatnim velikim šumama, a u ovim posljednjima neka to učine sami vlasnici sa svojim osobljem ili planinarske organizacije sa dozvolom dotičnih vlasnika. Ove oznake imaju se u što kraćem roku izvršiti, a postavljeni znakovi i putokazi neka se u buduće održavaju u ispravnom stanju.

[Planinarski znakovi i putokazi u velikim šumama, Društvene vijesti, Hrvatski planinar, 1932, br. 7, str. 222]

Planinarska obuća

Danas planinari mogu birati između nebrojenih vrsta planinarske odjeće i obuće. Zanimljivo je koje je cipele za planinarenje smatrao najboljima graditelj čuvene Premužićke:

Tkogod je dulje planinario po našem kršu, znaće iz iskustva, od kolike je važnosti na tom putu dobra, udobna i trajna obuća. I najlepši se planinarski užitak pomućuje, ako nas muči nepogodna obuća, a otkaže li uopće službu, tada je u teškom terenu i u daleku kraju neprilika gotova. Radeći i hodajući godinama po službenoj dužnosti u

planinama po kršu, a poglavito po Velebitu, bio sam prisiljen da iskušavam sve moguće vrste obuće. (...)

Poslije tih pokušaja ostao sam na kršu pri opanku. I njih sam kušao više vrsta. (...)

Napokon sam nabavio gumenjake. Đon je od gume autokotača, kad ovi svrše svoje pod autom. Dao sam si ih napraviti kod g. Ante Jurčića, opančara u Prizni (pošta Karlobag) u obliku sandala. Materijal je po prvobitnoj namjeni naravno čvrst i trajan, a slobodna je iluzija, da se ide autom na kukove. Gumenjaci se prave kod nas od rata dalje. Seljaci na kršu tvrde, da je to dobar izum. Ima međutim i gumenjaka svakakovih. Raspitao sam se stoga o ljudima i prilikama javio mjeru i za 130.– din. dobio gumenjake – moje definitivne velebitske i krške opanke, u kojima ču, bude li dobra zdravlja, i treću godinu da križam Velebitom uzduž i poprijeko. (...)

Što se penjanja tiče, gumeni su opanci tank; kuda se uperi, tamo se i penje! Po kamenju se bez brige skače, jer se nekako lijepe o kamen kao žaba gatalinka o list. Pod nogama se ne osjeća kamenje, pa se dosta lagodno prolazi i po svježe pošljunčenoj cesti. Po travi i šušnju se ne sklize. Gazio sam po vodi u Velebitskoj Paklenici i po glatkom kamenju, kad u tjesnacu nije bilo drugog prolaza, no nisam se sklizao.

[Premužić, A., Obuća planinara u kršu, Gumeni opanci i coklje, Hrvatski planinar, 1932, br. 10, str. 302]

Hodanje turista po Velebitu ili Biokovu u sandalam i japankama nije novija »moda«:

Muškarac i ženska, crveni od napornog puta – odmaraju se u dubokom hladu kapelice sv. Jure. – Dobar dan! – zaželim im. Oni šute i gledaju me, – pitam ih, imaju li malo vode, da se okrijepim. – Oni dalje šute i gledaju me kao i »prijatelj poskok«, da napokon ona ipak progovori pitajući me francuski, njemački i engleski, da li govorim njihove jezike. Mislio sam u prvi momenat, da imam posla sa gluhonjemima, – no ipak smo našli ključ našeg sporazumijevanja. Po priopovijedanju pošli su iz Makarske – a na nogama su imali kupaće sandale, – tuže se na očajno uređen put, što se konačno vidi po njezinim nogama, koje su na gležnjima krvarile.

– Francuskinja i Nijemac – u današnje vrijeme upravo paradoksalno, ali istinito – i to: rasno nepatvoreni.

[Pravidur, V., Impresije s Biokova, Hrvatski planinar, 1940, br. 10, str. 298]

Planinarski konak

Planinari su navikli na spartanski smještaj, no koji-put je komfor ipak ispod svakog očekivanja:

Na naš upit, da li možemo ovdje noćiti, ispočetka se nekako nečkala, ali kada su joj rekli da smo i mi »ljudi«, ipak je pristala, da ako hoćemo i ako nam je s voljom, da možemo noćiti u hanu. Živio! Imademo krov nad glavom. (...)

Spavati, spavati, ah, kako bismo rado spavali, svaka žilica našeg tijela tražila je odmor i san, ali o snu niti govora. Cijela četa, satnije, divizije, ma cijele armije komaraca napadoše na naša umorna tijela. Bodu i bodu, bodu bez kraja i konca. Prevrćem se na klupi, a drug na daskama, pokrijem se preko glave da se zaštitim od napadača, ali ne mogu izdržati radi vrućine a i komarci se svejedno od nekuda zavlače pod pokrivač i bodu. (...)

Još se nisam pravo niti smirio, kad li najednoč začujem, kako mi kraj glave ispod klupe nešto šušti. Sada sam oprezniji, uzmem svjetiljku i zapalim, imam šta i vidjeti. Po mojim cipelama i papiru, kojim sam ih pokrio, jurišaju čete žohara, onako sve samih lijepih primjeraka kao palac velikih i kao ugnjen crnih. Kod svijetla svjetiljke rasprše se odmah na sve strane na vrat na nos, kao pravi članovi bježe te čete. Ugodna večer! (...)

U tom polusnu najednoč očutim, kako mi se po nogama nešto vere i poskakuje. Šta je to, ako Boga znaš? Prihvatom ponovno lagano svjetiljku i zapalim. Imam šta i vidjeti. Dvoje mladih mačića izabralo je moje noge za svoje artističke vježbe, popeli se svaki na jednu, pa se gore igraju, jedan drugog sa capicama udaraju i sve nastoje, kako bi jedan drugog sa papuče prevalio. Nisam znao, da li bih se tome smijao ili ljutio, što me u mojem prisilnom snu smetaju. Stresem ih sa nogu, a oni udri u mijauk. Divni noćni koncert započne. Mačići mijauču u sobi, a stara mačka, jer se nije mogla provući kroz rupu u sobu, mijauče vani, k tome se odmah pridruži kućni pas, a za njim odmah i koze sa svojim jarčićima, ma cijeli frkljevački zbor, kome je falio još samo magarac. Ali zapravo ni taj nije falio, jer moj drug kaže, da sam to ja. Uspjeh toga koncerta bio je sjajan. Probudila se gazdarica i svi ostali živi kućni stvorovi, pa kako je međutim počelo veći i svitati, poustajali svi. Prvo što nas je gazdarica pitala bilo je: »No, kako ste spavali?« Odgovorimo: »Nikako!« »E, kaže, mislila sam si ja to, ali šta će,

nisam ja kriva.« Istina nije zapravo bila kriva i računala nam je za noćenje samo 1 dinar.

[Božić, R., Čvrsnica, Od vrha do vrha, Hrvatski planinar, 1939, br. 4, str. 102]

Preporuke za udavače

Planinarke imaju veće izglede pronaći bračnog suputnika od neplaninarki. Evo i dokaza:

Kako god blagotvorno planina djeluje na sve životinjsko carstvo, tako isto djeluje i na čovjeka. Svi su planinštaci, koji uz blago na planinama ljetuju, zdravi i gipki ljudi, puni snage i života. Te blagodati i narod cijeni pa između čeljadi bira i na planinu šalje one osobe, koje su oporavka potrebne. Planinske su čobanice hitre i smjele poput divokozke, zavidna zdravlja, pune krvi i rumenila. poput planinske ruže pa se i kao udavače najviše cijene.

[»Napredak«, hrvatski narodni kalendar za god. 1941., Razne vijesti, Hrvatski planinar, 1940, br. 11-12, str. 54]

ZAKONOM ZAŠTIĆENO

TIVAR

HUBERTUS

KABANICE

NEPROMOČIVE PROTI KIŠE

PRAVA ZAŠTITA PLANINARA

U NAŠIM PRODAVAONAMA

OD DIN 200–340

Milena Šneller, najstarija aktivna planinarka – vodič u Hrvatskoj

U svibnju se navršilo točno 70 godina od osnivanja Sekcije vodiča HPD-a Zagreb-Matica. Osnovana je 21. svibnja 1948. Poslije je većina članova nastavila djelovati u Sekciji društvenih izleta (SDI), osnovanoj 1961. Među današnjim se vodičima u SDI-ju, po svojoj visokoj životnoj dobi, posebno ističe Milena Šneller. Uoči njezina 87. rođendana donosimo priču o najstarijoj aktivnoj planinarki – vodiču u Hrvatskoj, a vjerojatno i šire.

Rođena je u Ljubljani 8. srpnja 1931. Njezin je otac bio slikar i arhitekt Domicijan Serajnik, rodom iz Ormoža, a majka Milena, rođ. Presker iz Ljubljane. Među precima njezinih roditelja veći je broj uglednih slovenskih glazbenika, učitelja i obrtnika. Svi su se članovi šire obitelji bavili tjelesnošću u sokolskim društvima i planinarstvom. Milenin stric Ivo Serajnik bio je poznati slovenski alpinist između dva svjetska rata. Rođak po majci, Boris Gregorka, kao gimnastičar je nastupio na Olimpijskim igrama 1928. u Amsterdamu i 1936. u Berlinu, a bratić po majci Duje Bonačić iz Splita osvojio je zlatnu olimpijsku medalju u veslanju 1952. u Helsinkiju.

Milena je odrasla u Ljubljani uz četiri godine mlađu sestru Natašu, poslije nagrađivanu tekstilnu dizajnericu. Maturirala je 1949. u gimnaziji, a istodobno je završila i srednju glazbenu školu. Diplomirala je na Pedagoškoj akademiji u Zagrebu 1965. i stekla zvanje nastavnice tjelesnog odgoja. Potom je upisala izvanredni studij na Visokoj školi za tjelesnu kulturu u Ljubljani i 1970. diplomirala stekavši zvanje profesorice tjelesnog odgoja i rekreacije.

S ocem je počela planinariti kao dijete. Nakon Drugoga svjetskog rata posvetila se sportskom zrakoplovstvu. Godine 1948. završila je Saveznu pilotsku školu u Rumi i tako postala jedna od prvih žena pilota u Jugoslaviji. Na saveznom zrakoplovnom sletu 1949. u Rumi podijelila je 5. i 6. mjesto u motornom letenju, a to je natjecanje ujedno vrijedilo i kao prvo državno prvenstvo. U toj je disciplini sudjelovalo 17 pilota, a od toga su tri bile žene, među kojima je ona bila najbolje plasirana. Time je postala neslužbena državna prvakinja u ženskoj konkurenciji. Od 1950. do 1952. bila je nastavnica motornog letenja i zrakoplovnog jedriličarstva u Vršcu. Na tečajevima je kao pilot – šleper vukla jedrilice do odredene visine. Prevozila je i bolesnu djecu u avionima Roda. U Vršcu je 1950. položila srebrnu C kategoriju za pilote.

Od 1952. živi u Zagrebu. Radila je šest godina u kadrovsкоj službi tvornice Meba. Potom je 1959. i 1960. bila tajnica u Osnovnoj školi »August Harambašić«, a od 1960. do 1970. tehnička tajnica u Aeroklubu Zagreb. Nakon završetka studija bila je nastavnica tjelesnoga i

likovnog odgoja u OŠ Odra kraj Zagreba. Nakon šest godina postala je profesorica u OŠ »Rudi Čajavec« (danas OŠ Izidora Kršnjavoga) u Zagrebu. S toga je radnog mjeseta 1986. otišla u mirovinu. Sudjelovala je u izvannastavnim aktivnostima svojih učenika. Bila je koreografkinja dječje folklorne sekcije Kulturno-umjetničkog društva hrvatskih Zagoraca »Matija Gubec« iz Zagreba. U OŠ »Rudi Čajavec« vodila je planinarsku i skijašku sekciju za učenike od 5. do 8. razreda. Njezin pokojni suprug Krešimir Šneller (1922. – 1998.), rodom iz Gorskoga kotara, radio je kao upravitelj Zrakoplovne škole Borongaj i Lučko te republički inspektor zrakoplovstva.

Milena je od 1983. članica HPD-a Zagreb-Matica. Istovremeno je pet godina bila u PD-u Ericsson Nikola Tesla iz Zagreba i PD-u Brežice iz Slovenije. Od 2000. vodič je u SDI-ju Zagreb-Matice, kao nasljednica legendarnog zemljaka Vilima Strašeka, rođenog u talijanskoj Goriziji (Gorici) u slovenskoj obitelji. Vrlo je angažiran vodič po planinama u Hrvatskoj, Sloveniji, Austriji, Švicarskoj i Italiji. Godinama je vodila izlete u trajanju od tjedan i više dana. Vrlo ih ozbiljno priprema, istražuje putove i često vodi novim, neoznačenim trasama. Skrbi se o svakom sudioniku izleta, a svojim stručnim savjetima pridonosi usvajaju planinarske kulture. Među ostalim, sedam je puta vodila izlete na Dolomite i Grossglockner te jednom na St. Moritz. Ove je godine sa svojim članovima već bila u Lici, Sloveniji i na otoku Unijama.

Usprkos godinama, ne posustaje i može poslužiti kao primjer mlađim vodičima i planinarama.

Članica je i Hrvatskog zbora učitelja skijanja. Dobitnica je nekoliko priznanja u zrakoplovnom sportu te Brončanog (2002.) i Srebrnog znaka Hrvatskoga planinarskog saveza (2008.).

Eduard Hemar

U Šibeniku postavljena izložba „Istraživači hrvatskog podzemlja“

U prizemlju Gradske knjižnice »Juraj Šižgorić« u Šibeniku bila je od 5. do 21. ožujka 2018. postavljena izložba »Istraživači hrvatskog podzemlja«. Otkako je u djelu „O Aristotelovim meteorima“ (1584.) Nikola Gučetić dao prvi znanstveni opis špilja u Hrvatskoj, niz je istraživača i prirodoslovaca istraživao hrvatsko podzemlje, a na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće osnovane su i prve speleološke organizacije. Izložba prikazuje njihov doprinos razvoju speleologije i srodnih disciplina, ističući pritom značenje istraživanja krškog podzemlja i speleoloških objekata kao ključnih komponenti georaznolikosti i bioraznolikosti Hrvatske. Izložbu su organizirali Komisija za speleologiju HPS-a i Zagrebački speleološki savez u suradnji s domaćinom – Speleološkim odsjekom HPK Sv. Mihovil iz Šibenika.

Aida Barrišić

ŽELJKO MEĐUREČAN

Speleološka izložba u Makarskoj

„Istraživači hrvatskog podzemlja“ u Šibeniku

Završila još jedna izložba povodom 60 godina rada KS HPS

Makarska je osmi hrvatski grad u kojem je održana izložba povodom 60 godina rada Komisije za speleologiju HPS-a (KS HPS). Bila je otvorena od 23. ožujka do 10. travnja, a prigodno posvećena i Svjetskom danu zaštite voda koji je obilježen dan prije otvaranja izložbe.

Multimedija dvorana »Adrion - srce planine« u Makarskoj pokazala se kao idealan privremeni dom ovoj izložbi. KS HPS, Speleološko-alpinistički klub Ekstrem i Speleološki odsjek HPD-a Biokovo, a u suradnji sa JU PP Biokovo, ovom su prilikom, na više od šezdeset panoa, predstavili razvoj speleološke aktivnosti u 60 godina postojanja KS HPS-a.

Tim makarskih speleologa se potrudio te je izložbu uvelike i oplemenio vrijednim eksponatima,

starim zapisima, fotografijama, video snimkama, nacrtima te iz vlastite zbirke opremom koja se koristila prilikom istraživanja speleoloških objekata prije skoro pedeset godina, pa sve do danas, pretežito na Biokovo.

Izložbu je u Makarskoj posjetilo, i u njoj uživalo, gotovo 500 špiljara i planinara, ali i drugih zaljubljenika (neki od njih i budućih špiljara) u prirodne ljepote Biokova i Hrvatske. Prilikom otvaranja izložbe predstavljena je i knjiga »Speleologija« kojoj je glavna zadaća edukacija speleologa i koja se nadovezuje se na šezdesetogodišnju tradiciju speleološkog školovanja u Hrvatskoj.

I na kraju, podijelit ćemo s vama jednu pjesmicu koja slikovito opisuje speleologe makarskoga HPD-a Biokovo. Pjesma je nastala davnih 80-ih godina a napisao ju je drevni makarski špiljar, član Speleošloškog odsjeka HPD-a Biokovo (SOB):

Društvo čudaka
Ljubitelja mrača
Na ulaz svake buže
Dovući će uže
I sa dva, tri klinu
Sići do dubina
Do srca planine
Do carstva tišine.
Što se tamo krije
To im tajna nije
Jer čak i u grob
Spustit će se SOB
(Iz ljetopisa 83./84.)

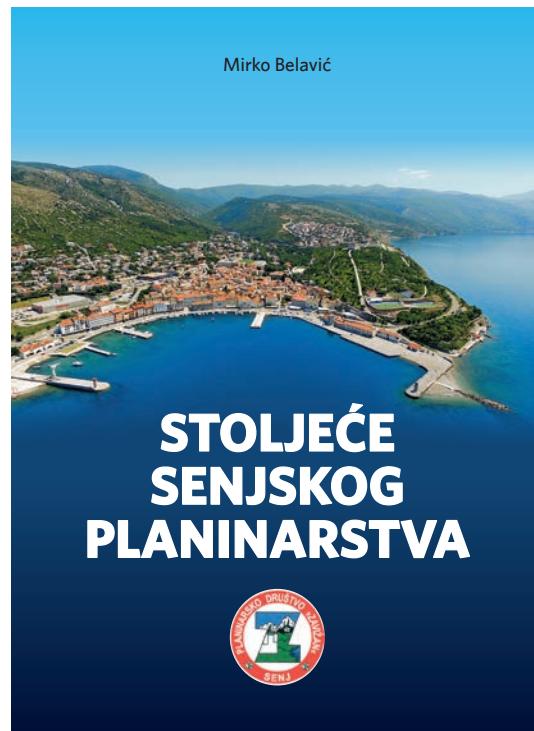
Željko Međurečan

Mirko Belavić: Stoljeće senjskog planinarstva

U Domu kulture Milutin Cihlar Nehajev u Senju je 24. travnja svečano predstavljena opsežna monografija »Stoljeće senjskog planinarstva« autora Mirka Belavića. Svečano su je predstavili predsjednica HPD-a Zavižan Senj Danijela Kremenić, urednik „Hrvatskog planinara“ i grafički urednik knjige Alan Čaplar te autor Mirko Belavić, a u programu su sudjelovali zbor Senkinje i članovi HPD-a »Zavižan« Senj. Na predstavljanju je sudjelovalo više od stotinu građana Senja i planinara, a među ostalima i visoki predstavnici Ličko-senjske županije i Grada Senja.

Knjiga sadrži obilje podataka o razvoju planinarstva na senjskom području te više od 300 fotografija, snimljenih u razdoblju od stotinu godina. Podružnica HPD-a u Senju započela je s radom 1913. godine te je uspješno djelovala više desetljeća, uglavnom usmjeravajući svoju djelatnost na Velebit. Poslije je tradiciju planinarstva u Senju nastavilo HPD „Zavižan“, koje se istaknulo uređenjem planinarskih kuća na sjevernom i srednjem Velebitu, Senjskom bilu i Velikoj Kapeli, organizacijom Dana hrvatskih planinara 1969. i 2006., trasiranjem i uspostavom Senjske obilaznice, radom s mladima i nizom drugih ostvarenja. Sve to zabilježeno je u monografiji »Stoljeće senjskog planinarstva«.

U uvodnom dijelu knjige autor daje kratak povijesni pregled hrvatskog planinarstva. Slijedi poglavlje posvećeno HPD-ovoj podružnici »Senjsko bilo« u Senju, koja je osnovana 1913. godine i uspješno djelovala u razdoblju između dva svjetska rata. Njezino je djelovanje dokumentirano fotografijom s Vratnika iz 1914. godine te viještu o osnivanju podružnice, koja je iste godine objavljena u »Hrvatskom planinaru«. Najopsežniju cjelinu u knjizi čini poglavlje o HPD-u

»Zavižan«, u kojemu je sustavno i kronološki prikazano upravljanje društvom, briga za planinarske putove i planinarske objekte, a zatim i pojedinačno najznačajniji izleti i pohodi, predavanja, radovi na pošumljavanju, školovanju djece i mladih i drugo. Posebno su prikazane i obljetnice društva te kretanje članstva i priznanja koja su primili članovi HPD-a »Zavižan«. U

Predstavljanje knjige »Stoljeće senjskog planinarstva« 24. travnja

Dvorana Doma Milutin Cihlar Nehajev ispunjena do posljednjeg mjesta

poglavlju o članstvu nalaze se kratki životopisi najzасlužnijih članova Društva, a u poglavlju »Naši planinari o planini« odabrani putopisi i drugi članci starih i mlađih članova društva, iz kojih se može iščitati privrženost matičnom društvu te brojne lijepe zgode s društvenih izleta senjskih planinara. U završnom poglavlju »Društvo i mediji« preneseni su novinski prikazi o

društvenoj djelatnosti. Posebno treba istaknuti da je u pripremi knjige prikupljeno i obrađeno iznimno mnogo faktofografskih podataka, zbog čega ova knjiga ima trajnu vrijednost ne samo za senjsko planinarstvo, nego i za ukupno hrvatsku planinarstvo.

Knjiga se po promotivnoj cijeni od 100 kuna može nabaviti kod HPD-a Zavižan Senj.

Alan Čaplar

VIJESTI

Svečano obilježena 90. obljetnica planinarstva u Koprivnici

HPD Bilo Koprivnica održao je u subotu 14. travnja svečanu sjednicu povodom devedesete obljetnice planinarstva u Koprivnici. Točnije, planinarska organizacija u Koprivnici utemeljena je 8. ožujka 1928. kada je nekoliko planinara i zaljubljenika u prirodu osnovala podružnicu Hrvatskog planinarskog društva pod imenom Bilo. Osnivači tada nisu ni slutili da će Bilo toliko dugo opstati i svojim djelovanjem biti prepoznato u široj zajednici. Današnje HPD Bilo vrlo je aktivno, ima oko 350 članova, a da bi tako dugo opstalo bili su zasluzni mnogi članovi kroz godine svojim većim ili manjim volonterskim radom, prema mogućnostima i afinitetima.

U Podravkoj dvorani skupili su se 14. travnja planinari Bila te njihovi gosti i uz prigodan program obilježili ovu vrlo značajnu obljetnicu. Domaćinima su se pridružili dopredsjednica HPS-a Jadranka Čoklica, gradonačelnik Koprivnice Mišel Jakšić, predstavnik stanice HGSS Koprivnica, predstavnica dječjeg vrtića Tratinčica,

Recitacija Eme Begić

predstavnik Ogranka Matice Hrvatske u Koprivnici, predstavnica Udruge osobama s intelektualnim poteskoćama Latice te predstavnici HPD-a MIV Varaždin, PD-a Pevec iz Koprivnice i PD-a Medveščak iz Zagreba.

Program je vodila članica Bila Marica Filipić počevši svečanost uvodnim govorom te opširnim

Priznanja članovima HPD-a Bilo za volonterski rad

Nagrađeni članovi HPD-a Bilo

osvrtom na povijest Društva. Zatim se prisutnima obratio predsjednik HPD-a Bilo Ivica Kušek koji se osvrnuo na napredak Društva te iznio crtice iz prošlosti već vremešnog, ali živahnog Bila. Pozdravne govore su održali i gosti pa su se za govornicom izmijenili dopredsjednica HPS-a Jadranka Čoklica, gradonačelnik Grada Koprivnice Mišel Jakšić, kći pokojnog dr. Milivoja Kovačića, dugogodišnjeg predsjednika i počasnog predsjednika Društva Antonija Kovačić, predstavnica PD-a Medveščak iz Zagreba te predstavnica HPD-a MIV iz Varaždina.

Svečanosti je prisustvovala i gđa. Branka Vrabec, dugogodišnja tajnica Društva koja je prošle godine HPS-u Bilo donirala vikendicu, koja se sada službeno zove planinarska kuća »Anin vrh«. Plava tabla s imenom nas čeka u HPS-u, a kuća se već nalazi na popisu planinarskih objekata HPS-a.

Sudionici svečanosti su mogli uživati u nastupima vrlo talentiranih učenika OŠ Đuro Ester. Šimun Benedikt Kopričanec recitirao je »Pjesmu koprivničkih planinara« i otpjevao pjesmu »Plove soze«, a Ema Begić igrokaz »Riblji radio«. Poseban kajkavski »štih« cijeloj svečanosti dao je duet »Bemian« – Ankica i Miroslav Betlehem – izvedbama kajkavskih pjesama od kojih su neke uglazbljeni stihovi pjesnika Paje Kanižaja. Tijekom cijele svečanosti prisutni su mogli pratiti na velikom platnu prizore s planinarskih pohoda, susreta i akcija te uživati u ljepotama prirode koje su fotografirali sudionici.

Hrvatski planinarski savez planinarima i planinarskim organizacijama u HPS-u dodjeljuje priznanja za postignute uspjehe, rezultate i zasluge za razvoj planinarstva. Znakove dodjeljuje Izvršni odbor HPS-a, na

temelju obrazloženog prijedloga i mišljenja Komisije za odlikovanja HPS-a, članovima planinarskih društava koji na bilo koji način duže vrijeme potpomažu razvoj planinarstva te koji se uspješno i dugotrajno bave organizacijskim ili gospodarskim radom u planinarskim društvima i na taj način pridonose razvoju planinarske organizacije u Hrvatskoj. Iz ruku dopredsjednice HPS-a Jadranke Čoklice ovom su prilikom brončani znak HPS-a primili Josip Bukvić, Karolina Španiček, Ljiljana Slukić, Marica Filipić, Renato Rac, Ružica Medvarić-Bračko i Tatjana Jurić. Posebno smo ponosni što je brončani znak dobila i Sekcija mlađih planinara, čije je priznanje preuzeo njen voditelj Miroslav Kanisek. Srebrni znak dodijeljen je Antoniji Genc, Borisu Majerusu, Ivanu Buriću, Josipu Kanižaju, Nevenu Magdiću i Slobodanki Škundrić. Zlatni znak primili su Miroslav Aleksa, Miroslav Kanisek i Mladen Pandurić, a Plaketu HPS-a Ivana Kolar i Ivica Kušek.

Predsjednik HPD-a Bilo također je uručio 72 priznanja članovima Društva koji se vrlo aktivno odazivaju radnim akcijama i drugim aktivnostima rada Društva, a kojih ima mnogo iako se to možda na prvi pogled ne vidi. Rad Društva zapravo počiva na volonteraima. Također su uručene zahvalnice pojedincima, društvima i organizacijama koje svojim donacijama potpomažu rad Društva i njegove aktivnosti. U ime članova koji su primili priznanja HPS-a prigodnim govorom zahvalio je Renato Rac, dok je u ime članova koji su primili priznanja HPD-a Bilo zahvalila Ružica Nesić.

Nakon svečanosti slijedilo je druženje uz domaćak te fotografiranje. Bila je to odlična prilika za male planinarske razgovore i dogovore!

Tamara Telić

Visoke obljetnice planinarstva u Karlovcu i 26. manifestacija »Hodanjem k zdravlju 2018.«

Nakon što su povodom 95 godina djelovanja »Dubovca« u Karlovcu i 135 godina od početka planinarskog djelovanja u Karlovcu u galeriji Studentskog centra otvorili izložbu »I nakon 95 godina Planinarsko društvo Dubovac« autora Ratomira Draganja, gdje je izloženo više od 120 fotografija i dokumenata Društva, karlovački planinari su nastavili s obilježavanjem svojih obljetnica, i to 26. manifestacijom »Hodanjem k zdravlju«. Prekrasno subotnje jutro izmamilo je više od 200 planinara i ljubitelja prirode da se okupe na prostoru ispred Aquatike - Slatkovodnog akvarija na Korani. Nazočnim planinarama tamo su se obratili predsjednik Planinarskog saveza grada Karlovca Mladen Kuka i predsjednik PD-a Dubovac Miro Palajs. Dugogodišnji karlovački planinar Mladen Kuka je, uz pozdrav, okupljenima ukratko predstavio razvoj planinarstva u gradu Karlovcu i u Hrvatskoj.

Dok su se ispred Aquatike okupljali planinari za pohod »Hodanje k zdravlju«, na dubovačkoj tvrđi je u 10 sati započela 2. trail-utrka »Kalvarija trail«. Do 12 sati ponovno su se okupili planinari, ovoga puta na starom gradu. Točno u podne uslijedio je svećani dio obilježavanja planinarskih obljetnica, kojom prigodom su se brojnim okupljenima obratili i uvaženi gosti.

Otvorenie 26. manifestacie »Hodanjem k zdravlju 2018.«
kod karlovačke Aquatice

Nazočne planinare prvi od gostiju pozdravio je predsjednik KŠZ-a i ZŠKŽ-a Želimir Feitl naglasivši: »Vaša udruga je jedna od najboljih, najmasovnijih i najbolje organiziranih članica naše sportske obitelji. Podatak da imate više od 450 aktivnih članova, a od toga 150 mladih i velik broj maloljetnika, obvezuje sve nas da vas respektiramo i podržimo u svemu što radite. U ime karlovačkog župana Damira Jelića obratila se i

Obilježavanje 95. obljetnice »Dubovca« i 135. obljetnice početaka planinarskog djelovanja u Karlovcu

čestitala na obljetnici pročelnica Upravnog odjela za školstvo Marija Medić.

Predsjednik Izvršnog odbora HPS-a Vladimir Novak ručio je predsjedniku PD-a Dubovac Miri Palajsi posebno priznanje Izvršnog odbora HPS-a. »Ovo što vi radite, organizirate, iz Hrvatskog planinarskog saveza jako cijenimo i podržavamo. Stoga vam danas i dodjeljujemo ovo naše posebno priznanje. Osim toga, Karlovac je i grad uz koji se vrlo često s velikim poštovanjem spominje ime Dragoje Jarnević, naše prve planinarke, što je i još jedan dokaz da u vašem gradu planinarstvo ima tradiciju od 135 godina kao rijetko koji drugi grad u Hrvatskoj« – rekao je Novak.

»Šećer za kraj« bio je karlovački gradonačelnik Damir Mandić, pokrovitelj ove manifestacije, koji je došao u »jakoj« pratnji vodstva gradskog »magistrata« – sa svojim zamjenicima Ivanom Mrzljakom i Andrejom Navjalić te pročelnikom Upravnog odjela za opće poslove Vlatkom Kovačićem. »Proteklih dana prisustvova sam na nekoliko događanja, raznih obljetnica, karlovačkih udruga koje su obilježavale stotinu i više godina djelovanja, tradicije, kao i ova vaša koja ove godine bilježi 95 godina i gotovo kao da je stotinu. To zasigurno potvrđuje da je naš grad oduvijek bio civilizacijsko, kulturno, sportsko i administrativno središte s velikom tradicijom. Moramo čuvati tu tradiciju jer nas na to obvezuju naraštaji, ali i povijest našega grada« – rekao je između ostalog gradonačelnik Karlovca Mandić.

Nakon završetka službenog dijela programa planinari su se Dubovačkim planinarskim putem uputili prema planinarskoj kući »Zvonimir Plevnik« na

Kalvariji, uz posjet Muzeju planinarstva i ekspedicionalizma grada Karlovca. Na Kalvariji se od 9 do 11:30 održavalo tradicionalno natjecanje »14. Dubovački planinarski kotlić«, a likovna kolonija karlovačkog ULAK-a također je dala svoj doprinos obilježavanju planinarskih obljetnica. A kad su se oko 14:30 sati sa svih staza u planinarski dom »Zvonimir Plevnik« slili svi planinari, objavljeni su rezultati natjecanja u kuhanju planinarskog kotlića gdje je sudjelovalo šest ekipa. Najbolje kuharice, pobjednice, bile su iz grupe »Chili girl« Sanja Žaja i Irena Grgić.

Nakraju je druženje malo duže potrajalo... Pa, 95 godina nije 'mačji kašal' – bilo bi čudno da tako nije bilo, zar ne!

PD Dubovac, Karlovac

Za otvorenje revitaliziranog MPP-a organizirali i 1. Međimurski trail

PD Bundek iz Murskog Središća preuzeo je 2016. brigu o Međimurskom planinarskom putu (MPP) te je nakon jednogodišnjih priprema na Uskrnsi ponедjeljak, 2. travnja 2018. organizirao svečano otvorenje obnovljene obilaznice, a sve u godini kada slavi i 20 godina svoga djelovanja.

MPP postoji od 1987. godine, a osnovao ga je HPD Železna Gora. Kad se to društvo ugasilo, održavanje je preuzeo PD Bundek iz Murskog Središća. Godinu dana priprema, preuređivanja i markiranja rezultiralo je revitaliziranim putom dugačkim 26 km od Čakovca do Štrigove, s 9 kontrolnih točaka. Za tu je prigodu dovršen novi vodič i dnevnik planinarske obilaznice, koji je pripremio i uredio Kruno Petričević.

Iznenađujuće velik odaziv na 1. Međimurski trail

Kako bi popularizirali taj put, za otvorenje su međimurski planinari organizirali 1. Međimurski trail. Na njega su se prijavila čak 323 trkača iz svih krajeva Hrvatske, ali i iz Slovenije i Mađarske – iznad svih očekivanja!

Na svečanom otvorenju sve je trkače i hodače pozdravila i o putu informirala predsjednica PD-a Bundek Sonja Vršić, a dopredsjednica HPS-a Jadranka Čoklica čestitala je društvu za 20 godina uspješnog rada i obnovu MPP-a te organizacij trail utrke. Sve nazočne pozdravio je i župan Međimurske županije Matija Posavec, koji je službeno otvorio MPP te se osobno priključio dužoj utrici.

U ponudi su bile dvije utrke, kraća od 10 km do Sv. Jurja na Bregu i duža koja obuhvaća cijeli MPP do centra

Iznenađujuće velik odaziv na 1. Međimurski trail

Štrigove. Prekrasan dan, vidici i živopisna priroda nosili su trkače najprije po ravničarskom dijelu od Čakovca preko Šenkovca i Brezja, pa sve više u brdovit kraj od Sv. Jurja na Bregu preko Vučetinca, Dragoslavec Sela, Vukanovca, Železne Gore, Urbana do Štrigove (oko 800 visinskih metara). Prvoj šetnji po MPP-u pridružili su se i planinari iz više društava koji su vrijedno prikupljali zigove na KT-ima do Štrigove, da bi na kraju dobili novodizajnirane značke MPP-a.

Međimurski planinarski put u revitaliziranom izdanju i službeno je otvoren, željno очekuje planinare da ga pohode i uživaju u međimurskim krajolicima. Sve informacije o MPP-u i Dnevniku mogu se dobiti putem elektroničke pošte pdbundek@gmail.com. Sonja Vršić

Više od 300 planinara u Brinju

U nedjelju 7. travnja u Brinju je u organizaciji PD-a Škamnica održan deveti pohod na 828 metara visok vrh Zarin. Pozivu na pohod odazvalo se više od 300 planinara iz 25 planinarskih društava, ponajviše iz Zagreba, Karlovca i Rijeke, koji su uživali prije svega u lijepom

Skupina gospičkih i zagrebačkih planinara željezničara na Zarinu

VODIČ I DNEVNIK
PLANINARSKE OBILAZNICE

MEĐIMURSKI PLANINARSKI PUT

MEĐIMURSKI PLANINARSKI PUT
Bundek
MPP

Planinarsko društvo
„BUNDEK“
Mursko Središće

Izlet u okviru 7. Festivala planinarstva u Omišu

vremenu, kao i u dobro osmišljenom programu domaćih planinara. Nakon okupljanja do 10 sati podno staroga grada Sokolca i uvodne riječi domaćina, krenuli su poučnom stazom od Sokolca do podnožja brda Zarina, a potom laganim hodom do samog vrha. Uspon kroz šumu, a i fotografiranje na vrhu te utiskivanje pečata u dnevnike pohoda bili su ugodni kao i uvijek. Zanimljivo je bilo i uputiti se deset minuta hoda do udaljenog vidi-kovca Kozjaka radi uživanja u prekrasnom proljetnom ugodaju i panoramskim vidicima.

Dva sata hoda trebalo je planinarima do vrha i vidikovca, a malo manje za povratak u Brinje. Usput su planinari razgledali Zavičajnu zbirku i povijesni most sagrađen 1800. godine. U 15 sati sudionici su se po planu našli u prostoru oko planinarske kuće PD-a Škamnica, gdje se događalo ono najzabavnije – tradicionalni planinarski ručak te druženje i zabava uz živu glazбу. Planinari koji su dosad u pohodu sudjelovali šest puta i to dokazali pečatima u planinarskom dnevniku, dobili su od domaćina spomen-zahvalnicu pod nazivom »Prijatelj Brinja«. Za sudjelovanje na devetom pohodu na Zarin predstavnicima planinarskih društava uručena je posebna zahvalnica.

Iduće godine pohod na vrh Zarin održat će se opet prve nedjelje u travnju. Bit će to jubilarni deseti pohod na vrh Zarin, koji sve više postaje svojevrstan prepoznatljiv simbol Brinja.

Tomislav Čanić

7. Festival planinarstva u Omišu

PD Imber, Omiš, je i ove godine, uz moto »Planinarenjem do zdravlja«, pod pokroviteljstvom Grada i Turističke zajednice grada Omiša, a uz pomoć Gradskog muzeja Omiš, Narodne knjižnice Omiš, Mjesnog odbora Naklice, osnovne škole i Globe grupe osnovne škole »Josip Pupačić« iz Omiša, organizirao Festival planinarstva. Festival je održan sedmu godinu zaredom, u trajanju od 2. do 6. svibnja.

Sve je započelo otvorenjem humanitarno-prodajne izložbe fotografija »Zlatarevo zlato« autora Zvonimira Kujundžića u Gradskom muzeju Omiš. Prihod od prodaje fotografija uplaćen je na žiro-račun udruge Kolibrići iz Zagreba. Osim toga, na programu Festivala bilo je predavanje »Vodozemci i gmazovi Mosora« profesora Stjepana Mekinića u Narodnoj knjižnici Omiš, tradicionalna ekološka akcija »Planovo je naša slika«, dok su zadnja dva dana ostavljena za izlete na Komorjak i na Forticu.

Miomir Fistanić

27. »Oda proljeću« na Omiškoj Dinari

Više od 250 izletnika, gostiju i planinara iz petnaestak društava iz Dalmacije te iz Bosne i Hercegovine pohodilo je 22. travnja Omišku Dinaru i sudjelovalo u 27. »Odi proljeću« koju je i ove godine organiziralo PD Imber iz Omiša. Akcija je održana u čast Dana planeta

Zemlje i ujedno kao pozdrav proljeću. Pokrovitelji manifestacije bili su Grad Omiš i Turistička zajednica grada Omiša. Sudionici su između ostalog mogli degustirati vrhunsku deliciju, planinarski fažol meštara Pante, zabaviti se igrama »Imber alka« i »Skakanje u vrićama«, a uz sve to su još stigli i izabrati najljepšu djevojku izleta – »Vilu Imbera«. Tu laskavu titulu ove je godine ponijela Mia Šodan, dvadesetitrogodišnja studentica iz Omiša.

Miomir Fistanić

Tečaj planinskog skijanja HPD-a Platak

Protekle zime PD Platak iz Rijeke održao je školu planinskog skijanja za 15 polaznika iz riječke regije. Društvo je i prije imalo skijašku sekciju iz koje su izlazila poznata imena riječkog skijanja. Tijekom vremena skijaška sekcija je zamrla s radom, no s se među članovima društva opet razvila zamisao da se ponovno pokrene skijaška sekcija planinskog skijanja. Planinsko skijanje je pravi doživljaj, koji uključuje uspone i silaske te na taj način povezuje planinarenje i skijanje u prirodnom okruženju.

Škola je bila namijenjena široj populaciji zaljubljenika u planinsko skijanje riječke regije. Do sada su se takve škole održavale izvan Hrvatske i bile dostupne malom broju ljudi zbog visokih troškova. Škola je trajala tri vikenda, a na njoj su sudjelovali poznati i priznati predavači i instruktori HPS-a, PZS-a i HGSS-a.

Iako se početkom zime činilo da će zima biti blaga, imali smo u veljači i ožujku upravo ekstremne zimske uvjete. Škola je započela pustolovnim probijanjem kroz snježne nanose do Velikog doma na Platku. Prvi vikend smo proveli na terenima Platka učeći osnovne vještine na grebenu Snježnika. Svi su imali priliku okusiti kako je biti prvi u koloni i pritići snijeg. Teorijski dio nastave izведен je u Velikom domu na Platku. Drugog vikenda je demonstrirana potražna akcija spašavanja u lavini

i orijentacija na terenu (korištenje kompasa, kretanje po azimutu). Planinarske markacije često zimi sakrije snijeg i kretanje je zahtjevnije. Stoga planinski skijaš mora posjedovati specifična znanja i vještine.

Sudjelovanjem na stručnim tematskim predavanjima, u kojima smo se dotaknuli i doajena hrvatskoga planinskog skijanja, prve pomoći specifične za zimske uvjete, vježbe u orijentaciji i meteorologiji te demonstrirali opremu za sigurno kretanje po zasneženim padinama, tečajci su stekli uvjete za izlazak na ispit. Terenske vježbe smo još odradili po grebenu Begunjščice i Vrtače. Ispenjane su obje epsilon grape na istoimenim vrhovima.

Statističke činjenice pokazuju da se oko 90 % žrtava lavine može izvući živo ako ih se iskopa u roku od 18 minuta. Nakon 45 minuta šansa za preživljavanje naglo pada na 20-30 %. Sve to upozorava koliko je važno dobro usvojiti znanja i kako postupati u takvim prilikama. O opasnostima koje donosi skijanje izvan uređenih staza bilo je govora u sve tri vikend-škole. Tečajci su uspješno savladali završni ispit te su primili diplome HPS-a o završenoj školi planinskog skijanja.

Ovakvi tečajevi su prije svega izvor podataka o sigurnom kretanju izvan uređenih staza, no podjednako su odličan povod za druženje zaljubljenika u ovaj specifični i sve popularniji sport. Nadam se da je ovo početak i da ćemo tečaj organizirati i iduće godine te da će nas se okupiti još više.

Kome bih preporučila tečaj planinskog skijanja? Najprije svim članovima planinarskih društava koji već slijede neki oblik alpskog skijanja, da uštide novac na skupe žičare i poboljšaju kondiciju. Potom onima koji će tek postati skijaši i koji žele isprobati nešto novo. Jedna je od pohvalnih pojedinosti da su tečajci koji nisu još imali priliku skijati ugodno iznenadili svojim napretkom u terminima prije početka samog tečaja planinskog skijanja. Sistematski je prikazana metodika svakog skijaškog elementa koju je potrebno poznavati jer se time omogućava ugodnije svladavanje skijanje izvan uređenih staza. Naravno, uz pravilnu i pravovremenu kondicijsku pripremu, usvajanje i svladavanje alpskog skijanja puno je lakše i bolje uz metodičke naputke i rad s učiteljem skijanja.

Anita Bistričić

KALENDAR AKCIJA

- 8. - 10. 6. 21. susret planinara Balkana**
Tršće, planinarska kuća Frbežari
PD Kamenjak, Rijeka
- 9. 6. Cvjetne staze Ravne gore (Ilijan zlatan)**
Ravna gora
PD Ravna gora, Varaždin
- 10. 6. Pohod po Goranskom planinarskom putu**
Gorski kotar
HPD Zagreb-Matica, Zagreb
- 10. 6. 25. antunovski piknik**
Krndija, izletište Paulinovac
PD Krndija, Našice
- 15. - 17. 6. Međunarodni susret planinara željezničara**
Baške Oštarije
PD Željezničar, Gospic
- 16. 6. Dan PD-a Naftaplin**
Medvednica, Risova jazbina
PD Naftaplin, Zagreb
- 17. 6. 15. planinarski pohod Lipanj u Lipiku**
Lipik
HPD Lipa, Lipik
- 17. 6. Dan planinarskog društva »Lipa« Sesvete**
Medvednica, planinarski dom Lipa
HPD Lipa, Sesvete
- 17. 6. Pohod Tragom vitezova ivanovaca**
Ivanščica
PK Ivanec, Ivanec
- 17. 6. Uspon na Veliku Slavicu**
Gorski kotar, Vrata, Velika Slavica
PD Pljusak, Rijeka
- 17. 6. Obilazak puta Šibenik – Orlovača (kružno 25 km)**
Orlovača, planinarska kuća Alati
HPK Sv. Mihovil, Šibenik
- 21. 6. Noćni uspon na Orlovo gniazdo i Debelić**
Kozjak
HPD Ante Bedalov, Kaštel Kambelovac
- 22. 6. Tradicionalni pohod Javorovom stazom zdravlja**
Zlatar Bistrica
HPD Javor, Zlatar Bistrica
- 23. - 24. 6. DANI HRVATSKIH PLANINARA**
Ivanec, Ivanščica
Hrvatski planinarski savez i HPD Ivančica, Ivanec
- 24. 6. Četiri godišnja doba – Ijeto na Oštri**
Oštra (Gospic)
PD Željezničar, Gospic
- 30. 6. Petrovo na Petrovom vrhu**
Zapadni Papuk, planinarski dom Petrov vrh
PD Petrov vrh, Daruvar
- 30. 6. Planinarska pjesmarica, smotra planinarske glazbe**
Ivanščica, pl. dom Belecgrad
Planinarski ansambl Go re mi, Zagreb
- 1. 7. Zora na Učki**
Učka, Vojak
PD Kamenjak, Rijeka
- 1. 7. Pohod Za dušu i tjele Mirko Fulir**
Marija Bistrica
PD Grohot, Marija Bistrica
- 7. 7. Tradicionalni pohod na Visočicu, dan PD-a Željezničar, Gospic**
Velebit, Visočica
PD Željezničar, Gospic
- 7. 7. 5. susret planinara Gorskog kotara**
Jančarica - Bjelolasica
HPD Bijele stijene, Mrkopalj
- 8. 7. Proslava 50 godina izgradnje kuće na Bijelim stijenama (1968 – 2018)**
Bijele stijene
HPD Kapela, Zagreb
- 13. - 15. 7. Memorijalni skup Ivica Plazonić**
Masna Luka - Blidinje jezero (BiH)
HPD Malačka, Kaštel Stari
- 27. - 28. 7. Logorovanje na Mrkviju**
planinarska kuća Mrkviju
PD Zavizan, Senj
- 27. 7. Noćni uspon Noć punog mjeseca – kružnom stazom do doma Malačka**
Kozjak, Malačka
HPD Malačka, Kaštel Stari
- 27. 7. 4. Crikvenica pod misečinu**
Crikvenica
PD Strilež, Crikvenica
- 28. 7. Hodočašće na Sv. Juru**
Biokovo, Sveti Jure
HPD Sveti Jure, Zagvozd
- 29. 7. Ljetni pohod Vinica – Martinčak**
Vinica, pl. dom Mladen Polović – Martinčak – pl. dom Mladen Polović
HPD Vinica, Duga Resa
- 4. - 5. 8. Kamenjakova goranska biciklijada**
Tršće
PD Kamenjak, Rijeka
- 5. 8. POJ – Pješačenje oko jezera**
Lokve
PD Špičunak, Lokve
- 12. 8. 21. pohod kanjonom rijeke Kupe**
Kupa – Kocijani – Medveja stena – Binički – Kupa
PD Vršak, Brod Moravice
- 18. 8. 10. zalazak sunca na Obruču**
Klana – Obruč
PD Pliš, Klana
- 18. 8. Hodočašće na Sv. Roko**
Biokovo, Sv. Roko (1230 m)
HPD Sveti Jure, Zagvozd
- 19. 8. Skradskim stazama do Sv. Bernarda**
Skrad – Zeleni vir – Skrad
PD Skradski vrh, Skrad
- 25. 8. Renesansni pohod po Bilogori**
Bilogora, vrh Bilogore
HPD Bilo, Koprivnica
- 26. 8. Planinarski pohod vrbovečkim bregima i goricom-a u sklopnu manifestacije Kaj su jeli naši starci**
Vinišće – Lovrečka Varoš – Marenić – potok Zlenin – Cerje – Vrbovec
PD Vrbovec, Vrbovec
- 26. 8. 15. Ljetni planinarski pohod na Lipu**
Medvednica, planinarski dom Lipa
HPD Lipa, Sesvete

IGLU ŠPORT

Trgovina s najboljom opremom za boravak u prirodi

www.iglusport.hr

